

หนังสือชุดวิชาป้องกันการทุจริต กระทรวงคมนาคม
พลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม

ตามหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education)
ของสำนักงาน ป.ป.ช.

“ภายในเวลา ๑๐ ปี เมืองไทยน่าจะเจริญ
ข้อสำคัญ คือ
ต้องหยุดการทุจริตให้สำเร็จและไม่ทุจริตเสียเอง”

พระราชดำรัส

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร

พระราชทานแก่คณะผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการ
ในโอกาสเข้าเฝ้าถวายสัตย์ปฏิญาณ
เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๖

คำนำ

หนังสือชุดวิชาป้องกันการทุจริต กระทรวงคมนาคม เป็นผลจาก ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต มุ่งเน้นกระบวนการกล่อมเกลாதองสังคม สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ปกป้องความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสาธารณะ จิตอาสาและเสียสละเพื่อส่วนรวม ให้สามารถคิดแยกแยะระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม และประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือต้านทุจริต

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริตขึ้น ยกร่างและจัดทำเนื้อหาหลักสูตร ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย เป็นหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) ขึ้น

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบหลักการเกี่ยวกับหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) นำไปปรับใช้ในการสอนของสถานศึกษา รวมถึงการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ข้าราชการ บุคลากรภาครัฐ และประชาชน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำหลักสูตรไปพิจารณาปรับใช้กับกลุ่มเป้าหมายตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอ โดยมีเนื้อหา ๔ ชุดวิชา ได้แก่

- ๑) การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม
- ๒) ความอายและความไม่ทนต่อการทุจริต
- ๓) STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต
- ๔) พลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม

กระทรวงคมนาคม ตระหนักและเห็นความสำคัญของการป้องกันการทุจริต โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือชุดวิชาป้องกันการทุจริต กระทรวงคมนาคม จะเป็นองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม สร้างทัศนคติและค่านิยมต่อต้านการทุจริต ดำรงตนและปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและประเทศชาติต่อไป

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต

กระทรวงคมนาคม

มิถุนายน ๒๕๖๒

สารบัญ

วิชาที่ ๔	พลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม	
	ตามหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (Anti – Corruption Education)	
	ของสำนักงาน ป.ป.ช.	๑
๑.	ความหมายและที่มาของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับพลเมือง	๕
๒.	ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา เพื่อสร้างความเป็นพลเมือง	๙
๓.	องค์ประกอบของการศึกษาความเป็นพลเมือง	๑๑
๔.	แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี	๑๔
๕.	แนวทางการส่งเสริมสำนึกความเป็นพลเมือง : กรณีศึกษาประเทศไทย	๑๙
๖.	การศึกษาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในบริบทต่างประเทศ	๒๔
๗.	สื่อการเรียนรู้ประกอบวิชาที่ ๔ พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม	๓๒
ตัวอย่างกรณีศึกษา		๓๕
-	กรณีศึกษา : ชาดทุนคือกำไร	๓๗
-	ตัวอย่างโครงการ/การดำเนินงาน : ความรับผิดชอบต่อสังคม	๔๒
-	จิตอาสา ตามคำพ่อ : เรียนรู้ตามรอยพระบาท	๕๑
แบบทดสอบ		๕๕

วิชาที่ ๔

พลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม
ตามหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (Anti – Corruption Education)
ของสำนักงาน ป.ป.ช.

วิชาที่ ๔ : พลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม

จำนวนชั่วโมง : ๓ ชั่วโมง

เรื่อง พลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม

สาระสำคัญ

ศึกษาความหมาย ความสำคัญ ของพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม และบทบาทหน้าที่ของความเป็นพลเมืองในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาการทุจริตของประเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรม

๑. มีความรู้ความเข้าใจ ความหมาย ความสำคัญ ของพลเมืองกับความรับผิดชอบสังคม และบทบาทหน้าที่ของความเป็นพลเมืองในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาการทุจริตของประเทศ

๒. สามารถสังเคราะห์ถึงการนำแนวคิดความรับผิดชอบต่อการทุจริตของสังคมและประเทศได้

๓. มีความตระหนักถึงถึงการนำแนวคิดความรับผิดชอบต่อการทุจริตของสังคมและประเทศ

๔. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและบูรณาการกับทุกภาคส่วนของพลเมืองในการต่อต้านการทุจริตได้

ขอบเขตเนื้อหา

ความหมาย ความสำคัญของความเป็นพลเมืองและบทบาทหน้าที่ของความเป็นพลเมืองในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาการทุจริตของประเทศ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตระหนักถึงความเป็นพลเมืองและบทบาทหน้าที่ของความเป็นพลเมืองในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาการทุจริตของประเทศ เจตคติที่ดีเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง

วิธีการฝึกอบรม

๑. วิทยากรบรรยายให้ความรู้
๒. กิจกรรมสร้างความเป็นพลเมืองเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบ

ต่อการทุจริต

๓. แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติและนำเสนอผลงาน

ระยะเวลา

- ๓ ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

๑. กรณีตัวอย่าง / กรณีศึกษา
๒. โจทย์กิจกรรม / บังการ
๓. เอกสารประกอบการอบรม
๔. สื่อเทคโนโลยี / สื่ออิเล็กทรอนิกส์ / สื่อวีดิทัศน์ สำนักงาน ป.ป.ช.

การวัดและประเมินผล

๑. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของหน้าที่พลเมืองกับความรับผิดชอบ

ต่อสังคม

๒. ประเมินจากชิ้นงานและผลงานกลุ่ม
๓. ประเมินจากการนำเสนอผลงาน

เนื้อหาโดยสังเขป
วิชาที่ ๔ : พลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม
จำนวนชั่วโมง : ๓ ชั่วโมง

รายละเอียดเนื้อหา

๑. ความหมายและที่มาของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับพลเมือง

คำว่า “**พลเมือง**” มีความหมายในหลายแง่มุม และมีการนำไปใช้เทียบกับคำอื่นๆ อาทิ ประชากร ประชาชน ปวงชน และราษฎร ฯลฯ แต่หากพิจารณาให้ละเอียดจะสามารถทำความเข้าใจความหมายของคำต่างๆ ที่คล้ายกัน ได้ดังนี้

ประชาชน หมายถึง คนทั่วไป คนของประเทศ ซึ่งไม่ใช่ผู้ปกครอง เป็นสามัญชนอยู่ภายใต้รัฐ เช่น ประชาชนทุกคนมีหน้าที่ต้องรู้กฎหมาย ใครจะปฏิเสธว่าไม่รู้ไม่ได้

ประชากร หมายถึง คนโดยทั่วไป โดยมักใช้ในกรณีพิจารณาถึงจำนวน

ราษฎร คำว่า “**ราษฎร**” เป็นคำเก่าแก่ที่มีใช้กันมานาน ในกฎหมายสมัยกรุงศรีอยุธยาและกฎหมายตราสามดวง ก็มีการใช้คำว่า “**ราษฎร**” หมายถึง คนโดยทั่วไป แต่ว่า “**ราษฎร**” เป็นคำที่ใช้ในช่วงสมัยรัชกาลที่ ๕ เนื่องจากสังคมไทยสมัยโบราณ ประชาชนเป็นไพร่หรือทาสเกือบทั้งหมด พอมาถึงช่วงรัชกาลที่ ๕ ได้มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารราชการแผ่นดินครั้งใหญ่และได้ทำการเลิกทาสเลิกไพร่ ทำให้ประชาชนเหล่านั้นกลายเป็นราษฎรหรือเสรีชนที่ไม่ต้องเป็นข้ารับใช้มุลนาย และมีสถานะทางกฎหมายเท่าเทียมกัน จึงเรียกอดีตไพร่ ทาส ขุนนาง รวมทั้งชนชั้นใหม่ๆ ว่า “**ราษฎร**” ในความหมายของผู้ที่ต้องเสียภาษีให้กับรัฐและต้องปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมืองเช่นเดียวกันหมด

ปัจจุบันคำว่า ราษฎรและประชาชน มีความหมายเกือบจะเหมือนกัน แต่ประชาชนสื่อถึงการเป็นเจ้าของประเทศและเจ้าของอำนาจอธิปไตยมากกว่าราษฎร ส่วนราษฎรมีนัยของคนที่เสียเปรียบคนที่ด้อยกว่าอยู่ด้วย และมีนัยความหมายเป็นทางการน้อยกว่าคำว่า “**ประชาชน**” เช่น แม้เราจะเป็นราษฎรธรรมดา แต่ถ้าผู้บริหารประเทศคดโกงฉ้อราษฎ์บังหลวง เราก็ต้องไปคัดค้าน ที่ผ่านมาข้าราชการมักจะกดขี่ราษฎร ดังนั้น ราษฎรแปลว่า คนของรัฐเดิม หมายถึง สามัญชน คือคนที่ไม่ใช่ขุนนาง โดยทั่วไปมักหมายถึง คนธรรมดา หมู่คนที่มิใช่ข้าราชการ

พลเมือง คำว่า “พลเมือง” เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อเกิดการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศส เริ่มต้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๗๘๙ ชาวฝรั่งเศสลุกฮือกันขึ้นมาล้มล้างระบอบการปกครองของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๖ ล้มล้างระบบชนชั้นต่างๆ ขณะนั้นได้แก่ พระราชวงศ์ ขุนนาง ข้าราชการ สมณะ นักพรต นักบวช และไพร่ ประกาศความเสมอภาคของชาวฝรั่งเศสทุกคน ต่อมากำว่า “Citoyen” จึงแปลเป็น “Citizen” ในภาษาอังกฤษ

สำหรับประเทศไทย คำว่า “พลเมือง” น่าจะถูกนำมาใช้สมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ เนื่องจากผู้นำคณะราษฎรบางท่านเคยเรียนที่ประเทศฝรั่งเศส จึงได้นำเอาคำนี้มาใช้ไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับถาวร ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ต่อมากลายเป็นวิชาบังคับที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจะต้องเรียนควบคู่กับวิชาศีลธรรม กลายเป็นวิชา “หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม”

ในส่วนที่เป็นหน้าที่พลเมืองก็ลอกมาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๔๗๕ เรื่อยมาจนถึงรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๔๕ และเลิกใช้เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำการรัฐประหารเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ แต่วิชาหน้าที่พลเมืองก็ยังคงเรียนและสอนกันต่อมาอีกหลายปีจึงเลิกไปพร้อมกับคำว่า “พลเมือง” โดยต่อมาก็ใช้คำว่า “ปวงชน” แทน คำว่าราษฎรคงเป็นการใช้แทนคำว่า “ประชาชน” หรือคำว่า People ในภาษาอังกฤษ อาจได้รับอิทธิพลจากอเมริกาโดยสุนทรพจน์เกตทีสเบิร์กของประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น ที่ให้คำจำกัดความของรัฐบาลประชาธิปไตยไว้ว่าเป็น “รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน” แต่แทนที่เราจะใช้คำว่า “ประชาชน” แทนคำว่า “ราษฎร” เรากลับใช้คำว่า “ปวงชน” แทน อย่างไรก็ตาม คำว่าปวงชนก็ใช้แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ เท่านั้น แต่ไม่ติดปากที่จะใช้กันทั่วไปในที่อื่น ๆ ไม่ว่าในหน้าหนังสือพิมพ์หรือในสื่ออื่น ๆ ยังนิยมใช้คำว่า “ประชาชน” มากกว่าคำว่า “ปวงชน”

อย่างไรก็ตาม คำว่า “พลเมือง” ได้มาปรากฏอีกครั้งในร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เริ่มตั้งแต่หมวดที่ ๒ ประชาชน ส่วนที่ ๑ ความเป็นพลเมืองและหน้าที่ของพลเมือง มาตรา ๒๖ บัญญัติไว้ว่า “**ประชาชนชาวไทยย่อมมีฐานะเป็นพลเมือง**” ที่น่าสังเกตก็คือ ในมาตรานี้ใช้คำว่า “ประชาชน” ชาวไทย แทนคำว่า “ปวงชน” ชาวไทยที่เขียนไว้ในมาตรา ๓ “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย” และมาตรา ๕ “ปวงชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิดเพศหรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญเสมอกัน” ซึ่งร่างรัฐธรรมนูญมีทั้งคำว่า “ปวงชน” “ประชาชน”

และ “พลเมือง” ในที่ต่างๆ แทนคำว่า “ปวงชน” เหมือนรัฐธรรมนูญฉบับอื่นๆ (วีรพงษ์ รามางกูร, ๒๕๕๘)

สำหรับคำว่า “พลเมือง” มีนักวิชาการให้ความหมาย สรุปได้พอสังเขป พจนานุกรมนักเรียนฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมาย “พลเมือง” หมายถึง ชาวเมือง ชาวประเทศ ประชาชน “วิถี” หมายถึง สาย แนว ทาง ถนน และ “ประชาธิปไตย” หมายถึง แบบการปกครองที่ล้อมติปวงชนเป็นใหญ่ ดังนั้นคำว่า “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย” จึงหมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตย ในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้เป็นสังคม และประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

วรารกรณ์ สามโกเศศ อธิบายว่า ความเป็นพลเมือง หมายถึง การเป็นคน ที่รับผิดชอบได้ด้วยตนเอง มีความสำนึกในสันติวิธี มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ปริญญา เทวานฤมิตรกุล กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองของระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การที่สมาชิกมีอิสรภาพควบคู่กับความรับผิดชอบต่อและมีอิสรเสรีภาพ ควบคู่กับหน้าที่

จากความหมายของนักวิชาการต่างๆ พอสรุปได้ว่า “พลเมือง” หมายถึง ประชาชนที่นอกจากเสียภาษีและปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองแล้ว ยังต้องมีบทบาท ในทางการเมือง คือ อย่างน้อยมีสิทธิไปเลือกตั้ง แต่ยิ่งไปกว่านั้นคือมีสิทธิในการแสดง ความคิดเห็นต่างๆ ต่อทางการหรือรัฐได้ ทั้งยังมีสิทธิเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ กับรัฐ และอาจเป็นฝ่ายรุกเพื่อเรียกร้องกฎหมาย นโยบายและกิจกรรมของรัฐตามที่เห็นพ้อง พลเมืองนั้นจะเป็นคนที่รู้สึกเป็นเจ้าของในสิ่งสาธารณะ มีความกระตือรือร้น อยากมีส่วนร่วม เอาใจใส่การทำงานของรัฐ และเป็นประชาชนที่สามารถแก้ไขปัญหาส่วนรวม ได้ในระดับหนึ่งโดยไม่ต้องรอให้รัฐมาแก้ไขให้เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม มีการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความเป็นราษฎร และความเป็นพลเมือง ดังตาราง (อ้างอิง จดหมายข่าวสถาบันพระปกเกล้า ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๗ เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๒) (ความเป็นราษฎร, ม.ป.ป.)

ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความเป็นราษฎร และความเป็นพลเมือง

ความเป็นราษฎร	ความเป็นพลเมือง
- ปฏิบัติตนตามหน้าที่เท่านั้น เช่น เสียภาษี ปฏิบัติตามกฎหมาย	- นอกจากเสียภาษีและปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว ต้องมีสำนึกในทางการเมือง อย่างน้อยต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือมากกว่านั้น คือแสดงความคิดเห็นต่างๆ ต่อบ้านเมือง ใช้สิทธิเข้าร่วมการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับรัฐ
- ยอมรับกฎหมาย นโยบาย กิจกรรม กิจกรรมต่างๆ ของรัฐ	- มีอิสรภาพ ศักดิ์ศรี มีความเท่าเทียมกับผู้อื่น ให้ความสนใจต่อส่วนรวม มีบทบาท และมีส่วนร่วมทางการเมือง
- ไม่กระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือกิจกรรมสาธารณะ	- เคารพตนเองและเคารพสิทธิของผู้อื่น เป็นเจ้าของชีวิตตนเอง ไม่อยู่ใต้ระบบอุปถัมภ์ หรืออิทธิพลอำนาจของใคร
- คิดว่าตนเองเป็นผู้น้อย ต้องคอยรับการอุปถัมภ์จากผู้ใหญ่	- ไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของพรรคการเมือง และนักการเมือง ไม่รับเงินหรือความช่วยเหลือที่ได้มาอย่างไม่ถูกต้อง ไม่ซื้อสิทธิ ไม่ขายเสียง
	- เอาใจใส่ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล ตรวจสอบร้องเรียน เมื่อมีการดำเนินนโยบายผิดพลาด รู้สึกเดือดร้อน เมื่อรัฐบาลทำเรื่องไม่ดี ทำงานผิดพลาด หรือดำเนินนโยบายผิด
	- เป็นฝ่ายรุก เพื่อเรียกร้องกฎหมาย นโยบาย หรือกิจการที่ตนเองเห็นพ้อง
	- สามารถแก้ปัญหาส่วนรวมเบื้องต้นได้ ไม่ต้องรอแต่รัฐบาลมาแก้ไข

กล่าวโดยสรุป “พลเมือง” มีความแตกต่างจากคำว่า “ประชาชน” และ “ราษฎร” ตรงที่ว่า พลเมืองจะแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการรักษาสิทธิต่างๆ ของตน รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการแสดงออกซึ่งสิทธิเสรีภาพ ในการ

แสดงความคิดเห็น ความเป็นพลเมือง (Citizen) มีความหมายที่สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกทางสังคมที่มีต่อรัฐ ต่างจากคำว่า “ประชาชน” ที่กลายเป็นผู้รับคำสั่งทำตามผู้อื่น ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจึงอยู่ที่การเปลี่ยนให้ประชาชนคนธรรมดา กลายเป็นพลเมืองที่มีสิทธิกำหนดทิศทางของประเทศได้

๒. ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง

๒.๑ ความหมายของพลเมืองศึกษา

พลเมืองศึกษา (Civic education) หมายถึง การจัดการศึกษา และประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีของประเทศ มีความภาคภูมิใจในความเป็นพลเมืองตนเอง มีสิทธิมีเสียง สนใจต่อส่วนรวม และมีส่วนร่วมในกิจการบ้านเมืองตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย หรือการเรียนรู้เกี่ยวกับรัฐบาล รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระบบการเมืองการปกครอง สิทธิและความรับผิดชอบต่อพลเมือง ระบบการบริหารจัดการสาธารณะและระบบตุลาการ

๒.๒ คุณลักษณะของพลเมือง

“พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วยลักษณะ ๖ ประการ (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, ๒๕๕๕) คือ

๑) มีอิสระภาพและพึ่งตนเองได้ หมายความว่า ประชาธิปไตยคือ ระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในประเทศ ประชาชนจึงมีฐานะเป็นเจ้าของประเทศ เป็นเจ้าของชีวิตและมีสิทธิเสรีภาพในประเทศของตนเอง ระบอบประชาธิปไตยจึงทำให้เกิดหลักสิทธิเสรีภาพ และทำให้ประชาชนมีอิสระภาพ คือ เป็นเจ้าของชีวิตตนเอง “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นไท คือ เป็นอิสระชนที่พึ่งตนเองและสามารถรับผิดชอบตนเองได้ และไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจ หรือ “ระบบอุปถัมภ์” ของผู้ใด

๒) เห็นคนเท่าเทียมกัน หมายความว่า ประชาธิปไตยคือระบอบการปกครองที่อำนาจสูงสุดในประเทศเป็นของประชาชน ดังนั้น ไม่ว่าประชาชนจะแตกต่างกันอย่างไรทุกคนล้วนแต่เท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ “พลเมือง” จึงต้องเคารพหลักความเสมอภาคและจะต้องเห็นคนเท่าเทียมกัน คือ เห็นคนเป็นแนวระนาบ (Horizontal) เห็นตนเท่าเทียมกับคนอื่น ทุกคนล้วนมีศักดิ์ศรีของความเป็นเจ้าของประเทศอย่างเสมอกัน ถึงแม้จะมีการพึ่งพาอาศัยแต่จะเป็นไปอย่างเท่าเทียม

๓) ยอมรับความแตกต่าง หมายความว่า ประชาธิปไตย คือระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนจึงมีเสรีภาพ ระบอบประชาธิปไตยจึงให้เสรีภาพและยอมรับความหลากหลายของประชาชน ประชาชนจึงแตกต่างกันได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเมือง การเลือกอาชีพ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนา หรือความคิดเห็นทางการเมือง ดังนั้น เพื่อมิให้ความแตกต่างนำมาซึ่งความแตกแยกในสังคม “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตย จึงต้องยอมรับและเคารพความแตกต่างของกันและกัน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ และจะต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่เห็นแตกต่างไปจากตนเอง

๔) เคารพสิทธิผู้อื่น หมายความว่า ในระบอบประชาธิปไตยทุกคนเป็นเจ้าของประเทศทุกคนจึงมีสิทธิ แต่ถ้าทุกคนใช้สิทธิโดยคำนึงถึงแต่ประโยชน์ของตนเองหรือเอาแต่ความคิดของตนเองเป็นที่ตั้ง โดยไม่คำนึงถึงสิทธิผู้อื่น หรือไม่สนใจว่าจะเกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใดย่อมจะทำให้เกิดการใช้สิทธิที่กระทบซึ่งกันและกัน สิทธิในระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องมีขอบเขตคือ มีสิทธิและใช้สิทธิได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องเคารพสิทธิผู้อื่น และจะต้องไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น

๕) รับผิดชอบต่อสังคม หมายความว่า ประชาธิปไตยมีระบอบการปกครองตามอำเภอใจหรือใครอยากจะทำอะไรก็ทำโดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม ดังนั้น “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยยังจะต้องใช้สิทธิเสรีภาพของตน โดยรับผิดชอบต่อสังคมด้วย ด้วยเหตุที่สังคมหรือประเทศชาติมิได้ดีขึ้นหรือแย่ลงโดยตัวเอง หากสังคมจะดีขึ้นได้ก็ด้วยการกระทำของคนในสังคม

๖) เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม หมายความว่า ประชาธิปไตยคือการปกครองโดยประชาชน ใช้กติกาหรือกฎหมายที่มาจากประชาชน หรือผู้แทนประชาชน ระบอบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อมีพลเมืองที่เข้าใจหลักการพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามสมควร ทั้งในเรื่องหลักประชาธิปไตยหรือการปกครองโดยประชาชน และหลักนิติรัฐหรือการปกครองโดยกฎหมาย ถ้ามีความขัดแย้งก็เคารพกติกาและใช้วิถีทางประชาธิปไตยในการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรง

๓. องค์ประกอบของการศึกษาความเป็นพลเมือง

สำหรับนักวิชาการต่างประเทศ ได้เขียนบทความวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง อาทิ John Porter เขียนบทความเรื่อง “The Challenge of education for active citizenship” โดยอธิบายการศึกษาความเป็นพลเมืองว่ามี ๓ ประเด็นที่เชื่อมกับมิติพลเมือง การเมือง และสังคม ทั้งนี้ พลเมืองประกอบด้วยสิทธิจำเป็นสำหรับความอิสระ เสรีภาพระดับปัจเจกบุคคล การเมืองประกอบด้วยสิทธิในการมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจทางการเมือง ส่วนสังคมประกอบด้วยสิทธิที่มีต่อสวัสดิการทางเศรษฐกิจและความมั่นคง สิทธิที่จะร่วมมือกันและเพื่อมีชีวิตอาศัยอยู่อย่างศิวิไล

๓.๑ ความรับผิดชอบทางสังคม (Social Responsibility)

การเรียนรู้ของเด็กจะเริ่มต้นจากความไว้วางใจตนเอง เกี่ยวกับสังคม ศีลธรรม พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ ทั้งในและอยู่เหนือห้องเรียน การเรียนรู้ของเด็กควรทำหรือแสดงบทบาทในกลุ่มหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

๓.๒ ความเกี่ยวพันชุมชน (Community Involvement)

การเรียนรู้ผ่านชุมชนหรือการบริการในชุมชนมี ๒ สาขาของความเป็นพลเมือง มันไม่จำกัดเวลาของเด็กที่โรงเรียน แต่ควรรับรู้ในฐานะเป็นกลุ่มอาสาสมัครที่ไม่เป็นการเมือง

๓.๓ ความสามารถในการอ่านและเขียนทางการเมือง (Political Literacy)

การเรียนรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับการทำให้ชีวิตสาธารณะมีประสิทธิผล โดยผ่านความรู้ ทักษะ และค่านิยม คำว่า “ชีวิตสาธารณะ” ถูกใช้ในความรู้ลึกที่กว้างที่สุดเพื่อที่จะล้อมรอบความรู้ที่สมเหตุสมผลของการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ความขัดแย้ง และเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจต่อเศรษฐกิจหลักและปัญหาสังคมของทุกวัน รวมทั้งแต่ละการคาดหมายของบุคคลและการเตรียมสำหรับโลกของการจ้างงาน และการอภิปรายของการจัดสรรทรัพยากรภาครัฐและการสมเหตุสมผลของระบบการจัดเก็บภาษี

Joseph KuiFoon และ Chow-Kerry J. Kennedy (๒๐๑๒) เขียนบทความเรื่อง “Citizenship and Governance in the Asian Region : Insights from the International Civic and Citizenship Education Study”

โดยเขาเสนอว่า ขอบเขตเนื้อหาของการศึกษาความเป็นพลเมืองประกอบด้วย ๔ อย่าง คือ ๑) ประชาสังคมและระบบ ๒) องค์ประกอบข้อปฏิบัติพลเมือง ๓) การมีส่วนร่วมพลเมือง และ ๔) อัตลักษณ์พลเมืองส่วนขอบเขตกระบวนการความคิด คือ การรู้จักการวิเคราะห์และการให้เหตุผล และขอบเขตพฤติกรรมอารมณ คือ ความเชื่อ ค่านิยมทัศนคติ ความสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมและพฤติกรรม

Jaap Scheerens เขียนบทความเรื่อง “Indicators on Informal learning for Active Citizenship at School” มีสาระว่าเป้าหมายของการศึกษาสำหรับความเป็นพลเมืองมี ๓ มิติ คือ มิติ ๑ การรับรู้เข้าใจกับการนับถือความรู้เกี่ยวกับสถาบันประชาธิปไตย มิติ ๒ เน้นการปฏิบัติจริง (pragmatic) ในอารมณความรู้สึกของการกระทำและการได้รับประสบการณ์ และมิติ ๓ เกี่ยวกับอารมณในศัพทของการผูกติดกับสังคมและชุมชนซึ่งอันหนึ่งเป็นเจ้าของ สมรรถนะการสื่อสารและสังคม

John Patrick เขียนบทความเรื่อง “Defining, Delivering, and Defending a Common Education for Citizenship in a Democracy” ซึ่งได้พัฒนากรอบแนวคิดการศึกษาหลักสูตรพลเมือง ว่านิยามตามองค์ประกอบการศึกษาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันได้แก่

- ๑) ความรู้ของความเป็นพลเมืองและรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย
- ๒) ทักษะที่เฉลียวฉลาดของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- ๓) ทักษะการมีส่วนร่วมของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (ทักษะความเป็นพลเมืองแบบมีส่วนร่วม)

๔) แนวโน้มที่จะกระทำการบางอย่างของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (ความเอนเอียงของพลเมือง)

Joel Westheimer และ Joseph Kahne (๒๐๐๔) ได้เขียนบทความเรื่อง “What kind of Citizen ? The Politic of Educating for Democracy” โดยมีสาระว่านักการศึกษาและผู้กำหนดนโยบายได้ติดตามแผนงานเพิ่มขึ้นว่าได้มีจุดมุ่งหมายทำให้ประชาธิปไตยเข้มแข็งผ่านการศึกษาความเป็นพลเมือง การเรียนรู้ การบริการและการสอน ทั้งนี้ Westheimer และ Kahne ได้ให้แนวคิดที่สำคัญ ๓ แนวคิดของความเป็นพลเมืองที่ดี คือ การมุ่งเน้นความรับผิดชอบระดับบุคคล การมีส่วนร่วม และความยุติธรรมที่เน้นย้ำ โดยนัยทางการเมืองของการศึกษาประชาธิปไตย อันมีรายละเอียดแสดงเป็นตาราง ดังนี้

ตารางประเภทของความเป็นพลเมือง

การมุ่งเน้นความรับผิดชอบ	การมีส่วนร่วม	ความยุติธรรม
ระดับบุคคล		
การกระทำความสามารถรับผิดชอบ ในชุมชน	สมาชิกที่กระตือรือร้นของ องค์กร ชุมชน และหรือ การปรับปรุงความพยายาม	การประเมินโครงสร้างทาง สังคม การเมือง เศรษฐกิจ โดยเป็นช่วงสำคัญอันตราย เพื่อมองเห็นนอกเหนือ สาเหตุพื้นผิว
การทำงานและการจ่ายภาษี	ชุมชนที่มีการจัดโครงสร้าง กลุ่มพยายามที่จะดูแล ความต้องการจำเป็นเหล่านี้ สนับสนุน การพัฒนา เศรษฐกิจ หรือการทำให้ สะอาดด้านสิ่งแวดล้อม	การแสวงหาจากภายนอก และการระบุประเด็นของ ความไม่ยุติธรรม
การเชื่อฟังกฎหมาย	การรู้จักว่าหน่วยงานรัฐ ทำงานอย่างไร	การระบุเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว สังคมประชาธิปไตยและ การกระทำที่จะแก้สาเหตุ ที่เป็นรากปัญหา
อาสาสมัครที่จะลงมือในเวลา วิกฤติ	การรู้จักกลยุทธ์ที่ทำงาน โดยส่วนรวม/กลุ่มบรรลุ เป้าหมาย	
สมมติฐานแกนหลัก		
เพื่อแก้ปัญหาสังคมและปรับปรุง สังคม ความเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณลักษณะนั้นคือ ต้องมีความ ซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อสังคม ตลอดไปและการเป็นสมาชิก ตลอดไปของชุมชน	เพื่อแก้ปัญหาสังคมและ ปรับปรุงสังคม ความเป็น พลเมืองที่ดีต้องมีส่วนร่วม อย่างกระตือรือร้น และเอา ตำแหน่งภาวะผู้นำภายใต้ การจัดตั้งระบบ และ โครงสร้างชุมชน	เพื่อแก้ปัญหาสังคมและ ปรับปรุงสังคม ความเป็น พลเมืองที่ดีต้องมีคำถาม การอภิปรายและการ เปลี่ยนแปลง เพื่อจัดตั้ง ระบบ และโครงสร้างที่ กลับมาเป็นรูปแบบผลิตซ้ำ ของความยุติธรรมมากขึ้นไป

๔. แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

ณัฐนันท์ ศิริเจริญ (๒๕๕๕) ได้กล่าวถึง แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ควรมีแนวทางการปฏิบัติตน ดังนี้

ด้านสังคม ได้แก่

- ๑) การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
- ๒) การรับฟังข้อคิดเห็นของผู้อื่น
- ๓) การยอมรับเมื่อผู้อื่นมีเหตุผลที่ดีกว่า
- ๔) การตัดสินใจโดยใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์
- ๕) การเคารพระเบียบของสังคม
- ๖) การมีจิตสาธารณะ คือ เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมและรักษา

สาธารณสมบัติ

ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

- ๑) การประหยัดและอดออมในครอบครัว
- ๒) การซื้อสัตย์สุจริตต่ออาชีพที่ทำ
- ๓) การพัฒนางานอาชีพให้ก้าวหน้า
- ๔) การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
- ๕) การสร้างงานและสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์

ต่อสังคมไทยและสังคมโลก

- ๖) การเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ดี มีความซื่อสัตย์ ยึดมั่นในอุดมการณ์ที่ดีต่อชาติเป็นสำคัญ

ด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่

- ๑) การเคารพกฎหมาย
- ๒) การรับฟังข้อคิดเห็นของทุกคนโดยอดทนต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น
- ๓) การยอมรับในเหตุผลที่ดีกว่า
- ๔) การซื้อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
- ๕) การกล้าเสนอความคิดเห็นต่อส่วนรวม กล้าเสนอตนเองในการ

ทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา

- ๖) การทำงานอย่างเต็มความสามารถเต็มเวลา

ดังนั้น ความเป็นพลเมืองสามารถแยกพิจารณาทำความเข้าใจว่า ประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ คุณค่า ค่านิยม ส่วนที่ ๒ ความรู้ และส่วนที่ ๓ ทักษะและพฤติกรรม รายละเอียดดังนี้ (จาก www.thaiciviceducation.org)

ตารางองค์ประกอบของความเป็นพลเมือง

คุณค่า ค่านิยม	ความรู้	ทักษะและพฤติกรรม
<ul style="list-style-type: none"> - รักความเป็นธรรมและความเสมอภาคและตระหนักในผลร้ายของความไม่เป็นธรรมและความไม่เสมอภาค - เชื่อมมั่นในความเป็นธรรมในสังคม - เชื่อมมั่นในการปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียม 	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิมนุษยชน (เสรีภาพ ความหลากหลาย และความเท่าเทียม) - สิทธิทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ - ความเท่าเทียมทางเพศ - ใช้หลักความยุติธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญของสังคมประชาธิปไตย - รู้จักแยกแยะได้ว่าอะไรคือ 	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าใจผู้อื่น (Consider others) - ปฏิบัติในอย่างเท่าเทียมกัน (Treat others as equal) - เรียกร้องหรือต่อสู้อุเพื่อความเป็นธรรม บอกได้ว่าอะไรเป็นความยุติธรรม ไม่ยุติธรรม ในสถานการณ์ต่างๆ
<ul style="list-style-type: none"> - เคารพความเท่าเทียมทางเพศ 	<p>ความเป็นธรรมอะไรคือความไม่เป็นธรรม และอะไรคือความเสมอภาค อะไรคือความไม่เสมอภาค</p>	
<p>เชื่อในเสรีภาพที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> - เคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น - เคารพในเสรีภาพที่จะแสดงออกหรือการกระทำ - รับผิดชอบต่อการตัดสินใจและการกระทำของตนที่จะมีผลต่อผู้อื่น - รับผิดชอบต่อการตัดสินใจและการกระทำของตนที่จะมีผลต่อผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิมนุษยชน (เสรีภาพ ความหลากหลาย และความเท่าเทียม) - ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> - เสรีภาพอย่างรับผิดชอบ - แก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี - ให้ความสำคัญกับสิทธิและผลประโยชน์ของผู้อื่น - รับผิดชอบต่อผลอันเกิดจากการกระทำ - มีส่วนร่วมกับวิถีชุมชนด้วยการทำงานอาสาสมัคร

(ต่อ)

คุณค่า ค่านิยม	ความรู้	ทักษะและพฤติกรรม
<ul style="list-style-type: none"> - เห็นคุณค่าของการใช้สิทธิแต่ไม่ละทิ้งหน้าที่และตระหนักในผลร้ายของการใช้สิทธิอย่างไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ - ยึดหลักการใช้สิทธิแต่ไม่ละทิ้งหน้าที่ไว้เสมอ 	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิมนุษยชน (เสรีภาพ ความหลากหลาย และความเท่าเทียม) - สิทธิทางสังคม การเมือง และ เศรษฐกิจ 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้สิทธิแต่ไม่ละทิ้งหน้าที่ - ปฏิบัติตามกฎหมายจ่ายภาษี ไปเลือกตั้งและออกเสียงประชามติอย่างมีวิจารณญาณที่ดี - กระตือรือร้นในการเป็นสังคมแบบประชาสังคม (Civil society) - มีส่วนร่วมในสังคมกระตือรือร้นทางการเมือง
<ul style="list-style-type: none"> - มีภราดรภาพและเคารพความแตกต่าง - เห็นคุณค่าของความหลากหลาย - เปิดใจกว้างต่อความเห็นต่าง เปลี่ยนแปลงความเห็นส่วนตน และประนีประนอม - เคารพความเห็นที่แตกต่างกัน ยอมรับหลักของประชามติ และยอมรับเสียงข้างน้อย 	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิมนุษยชน (เสรีภาพ ความหลากหลาย และความเท่าเทียม) - ความรู้เกี่ยวกับสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - แก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี - ความสามารถในการอยู่และทำงานท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม - ความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น - การอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์
<ul style="list-style-type: none"> - ยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ - มีจิตสาธารณะ - มุ่งมั่นในหลักการคนมีความคิด ความเชื่อคุณค่าต่างกัน แต่ทุกคนก็มีคุณค่าเท่าเทียมกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิมนุษยชน (ความหลากหลาย ความเท่าเทียม) - ความเข้าใจว่าองค์ทางการเมืองและรัฐจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชนกระตือรือร้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติตามคุณค่าร่วมและความเป็นธรรมในสังคม - มีส่วนร่วมในประชาสังคม - มีส่วนร่วมในชุมชนทางการเมือง การร่วมมือกับผู้อื่นหรือมีส่วนร่วม
<ul style="list-style-type: none"> - เห็นคุณค่าของการใช้สิทธิแต่ไม่ละทิ้งหน้าที่และตระหนักในผลร้ายของการใช้สิทธิอย่างไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง - ความรู้เกี่ยวกับหลักของการเคารพสิทธิและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของผู้คน 	<ul style="list-style-type: none"> - คิดอย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผลความสามารถในการประเมินสถานะหรือการตัดสินใจ

(ต่อ)

คุณค่า ค่านิยม	ความรู้	ทักษะและพฤติกรรม
<ul style="list-style-type: none"> - ยึดหลักการใช้สิทธิแต่ไม่ละทิ้งหน้าที่ไว้เสมอ 	<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้เกี่ยวกับการตั้งคำถามหรือการหาข้อมูลเพิ่มเติมประกอบการตัดสินใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - แยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นสามารถที่จะประเมินข่าวสารต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะการสื่อสารอย่างเป็นกระบวนการสามารถทำให้การตัดสินใจเกิดผลในระดับรัฐ
<ul style="list-style-type: none"> - มั่นใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง - รู้จักสิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วม 	<ul style="list-style-type: none"> - บทบาทของสื่อที่มีต่อบุคคลและสังคม - มีความรู้พื้นฐานทางการเมือง : ความหมายและความสำคัญของการเมือง - ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐ (ความหมาย ลักษณะ ประเภท รูปแบบของรัฐ) - ระบอบการเมืองการปกครอง (ความหมาย หลักการ ลักษณะ ประเภท รูปแบบ ข้อดีและข้อเสียของระบอบประชาธิปไตยและเผด็จการ) - ระบบเศรษฐกิจ (ความหมาย หลักการ ลักษณะ ประเภท รูปแบบ ข้อดีและข้อเสียของระบบทุนนิยมและสังคมนิยมและความสัมพันธ์ของระบอบการเมืองการปกครองกับระบบเศรษฐกิจ - ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย (ความหมาย ความสำคัญ หลักการ ลักษณะ ประเภท และศักดิ์ของกฎหมาย) 	<ul style="list-style-type: none"> - ตีความสาระจากสื่อ (ระบบการจูงใจและการให้คุณค่า /การคิดอย่างมีวิจารณญาณ) สามารถใช้สื่อในทางที่ถูกต้อง - มีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถนำความรู้พื้นฐานทางการเมืองไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมไปเลือกตั้งและออกเสียงประชามติอย่างมีวิจารณญาณที่ดี ติดตามตรวจสอบพฤติกรรมและการทำงานของนักการเมือง - สามารถวิพากษ์วิจารณ์และตัดสินใจบนนโยบายผลงานและกรณีต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม - สามารถนำหลักการประชาธิปไตยไปใช้ในการดำเนินชีวิตและการทำงาน ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

(ต่อ)

คุณค่า ค่านิยม	ความรู้	ทักษะและพฤติกรรม
	<ul style="list-style-type: none"> - ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของไทย (สภาพเหตุการณ์ สาเหตุผล ความสำคัญของเหตุการณ์ และสิ่งที่ได้เรียนรู้จากเหตุการณ์) 	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถถ่ายทอดความรู้พื้นฐานทางการเมืองไปสู่ผู้อื่นได้ - พัฒนาคุณค่าทางการเมืองให้แก่ตนเอง มีทักษะและความมั่นใจที่จะประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ
	<ul style="list-style-type: none"> - สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญของไทยในปัจจุบัน (กลไก สถาบันและกระบวนการทางการเมืองการปกครองของไทยในปัจจุบัน) 	
<ul style="list-style-type: none"> - เคารพกฎ กติกาและกฎหมาย ขึ้นชมในความหลากหลายของสิทธิ ได้แก่ สิทธิมนุษยชน และการประยุกต์เป็นความรับผิดชอบทั้งในระดับปัจเจกและองค์กร 	<ul style="list-style-type: none"> - รู้จักแยกแยะได้ว่าอะไรคือการเคารพกฎ กติกาและกฎหมาย และอะไรคือการไม่เคารพกฎ กติกาและกฎหมาย - ความรู้เกี่ยวกับกฎ กติกา กฎหมาย (ทำไมจึงต้องมีกฎกติกา) - บทบาทของกฎหมายในการที่จัดระเบียบสังคมและแก้ปัญหาความขัดแย้ง - การดำเนินการที่เป็นธรรมเป็นอย่างไรเมื่ออยู่ภายใต้กระบวนการของกฎหมาย - ความเป็นธรรมที่มีการปรับใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน - กระบวนการของกฎหมายมหาชนที่มีการปรับเปลี่ยนโดยประชาชนและกระบวนการมีส่วนร่วมในสภา รัฐ และศาล 	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติตามกฎหมายรู้ว่าในสถานการณ์ใดที่จะนำเรื่องสิทธิไปใช้ในการปกป้องสิทธิหรือการสร้างสมดุล

๕. แนวทางการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมือง : กรณีศึกษาประเทศไทย

จากรายงานการศึกษาแนวทางการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชน โดยสภาพพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า ร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่จัดทำรายงานการศึกษาในระดับพื้นที่ เช่น

กรณีภาคเหนือ : จังหวัดลำปาง

๑) กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนในจังหวัดลำปาง

ภาพรวมของการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนและภาพรวมของการสนับสนุนส่งเสริมจากภาคส่วนต่างๆ ในการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนในจังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชน ไม่ได้ตั้งวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนโดยตรง เหมือนเช่นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพระปกเกล้า ที่ได้ดำเนินการในโรงเรียนบางแห่งของจังหวัดลำปาง แต่อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนต่างๆ ที่ได้ดำเนินการในจังหวัดลำปางนั้นท้ายที่สุดแล้วก็จะส่งผล หนุนเสริม เติมเต็มสำนึกความเป็นพลเมืองของเด็กและเยาวชนได้เช่นกัน ในขณะที่เดียวกันภาคส่วนต่างๆ ที่ดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนหรือกิจกรรมสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชน ซึ่งประกอบไปด้วย กลุ่มผู้ปฏิบัติการกลุ่มผู้สนับสนุนงบประมาณ กลุ่มผู้สนับสนุนวิชาการองค์ความรู้ กลุ่มผู้สนับสนุนบุคลากรวิทยากร กลุ่มผู้สนับสนุนอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดกิจกรรมต่างๆ มีความร่วมมือระหว่างกันตามภาระหน้าที่ พันธกิจและตามความสัมพันธ์ของภาคส่วนต่างๆ เหล่านี้

๒) ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยสู่ความสำเร็จในการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชน

การดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนในจังหวัดลำปาง มีปัญหาอุปสรรค และความสำเร็จเกิดขึ้นมาก จากการศึกษาข้อมูลผ่านเวทีสะท้อนในการประชุมกลุ่มย่อย สามารถสรุปปัจจัยสำคัญที่เป็นปัจจัยปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชน เกิดจาก

๓ ปัจจัย คือ ปัจจัยครอบครัว พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ปัจจัยการสนับสนุนของหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานด้านเด็กและเยาวชน และปัจจัยโอกาสการเข้าถึงกิจกรรม ของเด็กและเยาวชน ส่วนปัจจัยสำคัญที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จนั้นเกิดจาก ๔ ปัจจัย คือ ปัจจัยพลังเด็กและเยาวชน ปัจจัยครอบครัว พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ปัจจัยบุคคล หน่วยงาน องค์กร ชุมชน และปัจจัยเครือข่ายการทำงาน

๓) แนวทางในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็น พลเมืองแก่เด็กและเยาวชน

การพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นงานที่ต้องอาศัยเวลาและต้องมีรูปแบบ กิจกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทการทำงานของแต่ละพื้นที่ ซึ่งจำเป็นต้อง มีการพัฒนารูปแบบกิจกรรมอยู่อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เหมาะสม ทันท่วงทีต่อสภาวะการณ์ ของเด็กและเยาวชน และสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อเด็ก และเยาวชน อย่างรวดเร็ว จากการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรม เพื่อสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนในจังหวัดลำปาง ควรพัฒนารูปแบบ กิจกรรมโดยเน้นการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน การบูรณาการกิจกรรมในพื้นที่ ระดับตำบล การพัฒนาเครือข่ายการทำงานด้านเด็กและเยาวชน และการสื่อสาร สร้างความรู้ ความเข้าใจในพื้นที่อย่างทั่วถึง

กรณีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : จังหวัดสกลนคร

๑) กิจกรรมการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชน ในจังหวัดสกลนคร

ในรอบ ๓ ปีที่ผ่านมา เป็นการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน ที่ทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชน แต่พบว่าเป็นกิจกรรมที่มักจะพัฒนาแนวคิดการดำเนินงานที่เป็นลักษณะนโยบายส่วนกลาง เพื่อรองรับงบประมาณ เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แต่ถ้าเป็น กิจกรรมเด่นๆ ที่เกิดจากมุมมองในปัญหาของเด็กและเยาวชน และผู้ที่ทำงานกับ เด็กและเยาวชนจริงๆ จะเห็นว่ายังไม่ได้เกิดในหน่วยงานภาครัฐ กิจกรรมที่สามารถ สร้างสำนึกพลเมืองเด็กและเยาวชนที่เห็นผลของการพัฒนา การสร้างสำนึกความเป็น พลเมืองแก่เด็กและเยาวชน ที่มีเสียงจากกลุ่มเด็กและเยาวชน คือ กิจกรรมค่าย ที่ให้โอกาสเด็กและเยาวชนได้คิดสร้างสรรค์กิจกรรมดีๆ และหลากหลาย โดยอยู่ภายใต้ การดูแลให้คำแนะนำและได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากผู้ใหญ่ใจดี เช่น กิจกรรม

ของชมรมคนรักศิลป์ กิจกรรมของกลุ่มเด็กฮักถิ่น สรุปรวม ผลการสนทนากลุ่มย่อย ในการสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนในจังหวัดสกลนคร มีสาระสำคัญ คือ การให้นิยามความหมายของเด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ไม่ได้แตกต่างกัน ส่วนสำนึกพลเมืองเด็กและเยาวชน ในปัจจุบันควรมีต้นแบบสำนึกพลเมืองจากผู้ใหญ่ ส่วนสำนึกพลเมืองของเด็กและเยาวชนนั้น ได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมค่าย ที่มุ่งเน้นการพัฒนาจิตอาสา

๒) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนในจังหวัดสกลนคร

ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการเสริมสร้างสำนึกพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดสกลนคร สรุปได้ดังนี้ ๑) การขาดโอกาสในการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองของเด็กและเยาวชน ๒) พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ใหญ่ในสังคมไม่เป็นต้นแบบที่ดีแก่ลูกหลานขาดต้นแบบผู้ใหญ่ที่ดี ๓) สถาบันการศึกษาขาดความเข้าใจในการสร้างสำนึกพลเมืองแก่เด็กและเยาวชน ผ่านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และ ๔) หน่วยงานที่ดูแลด้านเด็กและเยาวชนขาดการประสานงาน ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการสร้างสำนึกพลเมืองและทำงานซ้ำซ้อน

๓) แนวทางในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนจังหวัดสกลนคร มี ๒ มุมมอง คือ มุมมองของผู้ใหญ่ และ มุมมองของเด็กและเยาวชน

- มุมมองของผู้ใหญ่ การสร้างต้นแบบให้กับเด็กและเยาวชน ผ่านสื่อต่างๆ การส่งเสริมต้นแบบคนดี โดยมีเวทีแสดงความดีเชิงประจักษ์ เชิดชูความดีคนดีเพื่อเป็นกำลังใจแก่คนทำดี โดยเริ่มจากระดับครอบครัว และการพัฒนาแบบผสมผสานหลักธรรมคำสอนกับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการบรรจุหลักสูตรการเสริมสร้างสำนึกพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนในทุกระดับการศึกษาที่ครอบคลุมเนื้อหาทุกวิชาทุกมิติ

- มุมมองของเด็กและเยาวชน รูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสำนึกพลเมืองที่อยากเห็นและต้องการ คือ การให้โอกาสได้เข้าร่วมกำหนดกรอบแนวทางเพื่อสร้างสำนึกพลเมืองกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสอดแทรกกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาสาธารณะให้แก่เด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

กรณีภาคใต้ : จังหวัดยะลา

บริบทปัญหาส่วนใหญ่ที่คุกคามหรือส่งเสริมการสร้างสำนึกพลเมืองจังหวัดยะลา คือ เยาวชนว่างงาน เยาวชนเล่นการพนัน เยาวชนติดยาเสพติด เยาวชนซบถซึ่ง เยาวชนขาดการศึกษา ขาดทุนทรัพย์ในการศึกษา แต่ที่สำคัญจากผลการวิจัย พบว่า ปัญหาสำคัญในจังหวัดยะลา คือ เยาวชนติดยาเสพติด และเยาวชนได้รับการศึกษาน้อย

สำหรับที่ผ่านมา การดำเนินงานด้านการพัฒนาเยาวชนในจังหวัดยะลา จากข้อมูลประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดยะลา สรุปได้ว่า โครงการพัฒนาเยาวชน เพื่อสร้างงานโครงการจ้างงานนักเรียน นักศึกษาในช่วงปิดภาคฤดูร้อน โครงการฝึก อาชีพแก่เยาวชนในสถาบันการศึกษาปอเนาะ โครงการมหกรรมเปิดโลกการศึกษา และอาชีพเพื่อการมีงานทำ โครงการศูนย์ยะลาสันติสุขคืนคนดีสู่สังคม โครงการมวลชน สานสัมพันธ์สานฝันสู่อาณาจักร และโครงการครอบครัวป้องกันภัยแก้ไขปัญหายาเสพติด ตลอดจนมีโครงการพัฒนาเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร โครงการทูปิ่นมเบอร์วัน เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า การสร้างเยาวชนให้มีสำนึกพลเมืองเริ่มต้นจากการอบรม ดูแล เอาใจใส่ ศึกษาให้ความรู้ของครอบครัว พ่อแม่ และญาติพี่น้อง การได้รับการ ศึกษาจากสถาบันที่เยาวชนศึกษา และหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับเยาวชน คือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดยะลา และสำนักงาน พัฒนาชุมชนจังหวัดยะลา

๑) กิจกรรมการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชน ในระดับพื้นที่จังหวัดยะลา

- จัดโครงการสอนภาษาไทยให้ผู้ไม่รู้หนังสือหรือผู้อ่านภาษาไทย ไม่ได้ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยมีความเป็นเจ้าของประเทศมากขึ้น
- โครงการสอนภาษามลายูให้แก่ทหารพรานเพื่อให้สามารถสื่อสาร สร้างความเข้าใจกับประชาชน
- โครงการสำนักรักษ์ท้องถิ่นเสริมสร้างความสมานฉันท์ เพื่อให้เยาวชน ทำกิจกรรมร่วมกันและเป็นโครงการที่ส่งเสริมปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนรักบ้านเกิด รู้สึกความเป็นเจ้าของ
- โครงการนำเยาวชนสู่สันติเพื่อเรียนรู้วิธีการสร้างสันติภาพ การจัดการความขัดแย้ง
- โครงการค่ายเอดส์และยาเสพติด

- จัดตั้งศูนย์บริการที่เป็นมิตรแก่เยาวชน เพื่อให้เยาวชนมีความพอใจ มีความประทับใจ รู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญทำให้มีความรักต่อประเทศชาติ
- จัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อให้เยาวชนมีส่วนร่วมทุกฝ่ายในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาในชุมชนทำให้เยาวชนภูมิใจและมีความรักต่อชุมชน
- โครงการส่งเสริมอาชีพแก่เยาวชน เพื่อให้เยาวชนเห็นช่องทางอาชีพในอนาคต ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบมากขึ้น
- กิจกรรมนันทนาการ เช่น กิจกรรมฟุตบอลภาคฤดูร้อน และกิจกรรมออเครสตราเพื่อสะท้อนการอยู่ร่วมกัน
- โครงการสานพลังเยาวชนนำสังคมเข้มแข็ง
- โครงการส่งเสริมอาชีพให้เด็กและเยาวชน เช่น ปลูกผัก เลี้ยงไก่ ช่อมรดกจักรยานยนต์

๒) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนในจังหวัดยะลา

ปัญหาส่วนใหญ่ที่คุกคามหรือส่งเสริมการสร้างสำนึกพลเมืองจังหวัดยะลา คือ เยาวชนขาดความรับผิดชอบในการร่วมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพและในการทำโครงการ ปัญหาความไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมเยาวชนขาดจิตอาสาจิตสาธารณะ ปัญหาด้านยาเสพติด งบประมาณในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในการทำโครงการไม่ต่อเนื่อง การใช้งบประมาณไม่โปร่งใสขาดความเป็นอิสระ

๓) แนวทางในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่จังหวัดยะลา

- กิจกรรมการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชน ควรดำเนินการทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน เน้นกิจกรรมการมีส่วนร่วมและสรุบบทเรียนร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้และย้าสำนึกพลเมืองบ่อยๆ เพื่อให้กลายเป็นวัฒนธรรมของชุมชนต่อไป

- กิจกรรมนอกหลักสูตรที่ทำนอกเหนือกิจกรรมในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังรวมทั้งการให้หน่วยงานราชการภาคีที่มีหน้าที่เกี่ยวกับโครงการที่เยาวชนดำเนินการหรือบุคคลที่มีบทบาทในชุมชนมาร่วมรับรู้ เป็นสักขีพยานการทำงานของโครงการ โดยเน้นวางระบบการทำงานแบบเป็นทางการและลายลักษณ์อักษร มีกำหนดการทำงานที่ชัดเจน และมีคณะบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องมาร่วมติดตาม

๖. การศึกษาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในบริบทต่างประเทศ

ในหลายประเทศมีการส่งเสริมเรื่องการศึกษาเรื่องความเป็นพลเมือง ซึ่งแต่ละประเทศมีแนวคิดและประเด็นในการศึกษาที่แตกต่างกัน โดยเอกสารนี้จะนำเสนอแนวคิด พร้อมทั้งประเด็นการปฏิบัติที่น่าสนใจที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมด้านความเป็นพลเมือง โดยเนื้อหาหลักนำมาจากบทความของ เลิศพงษ์ อุดมพงศ์ เรื่อง การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง (Civic/Citizenship Education) ในการส่งเสริมบทบาทของภาคพลเมืองในการเมืองระบบตัวแทน : แนวทางที่ยั่งยืนผ่านประสบการณ์จากต่างประเทศ (๒๕๕๘) ซึ่งมีประเทศที่น่าสนใจ ดังนี้

ประเทศญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่อยู่ในทวีปเอเชียมีรูปแบบของรัฐเป็นรัฐเดี่ยว และปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภา มีองค์พระจักรพรรดิหรือกษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำในการบริหารประเทศเช่นเดียวกับประเทศไทย (ชำนานูญ จันท์เรือง, ๒๕๕๔) ในปี ค.ศ. ๒๐๑๓ ได้รับการจัดอันดับด้านความเป็นประชาธิปไตย (Democracy Ranking) เป็นอันดับ ๒๐ ของโลก (แคมป์เบลล์ และคณะ Campbell et al., ๒๐๑๓) นับเป็นประเทศประชาธิปไตยในฝั่งเอเชียเพียงไม่กี่ประเทศที่ได้รับการประเมินอยู่ในอันดับต้นๆ ของโลก

การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองในประเทศญี่ปุ่น คือ การพัฒนาพลเมืองผู้ซึ่งจะสร้างสังคมประชาธิปไตยในอนาคต ซึ่งประชาธิปไตยมีทั้งทางตรงและทางอ้อม ความเป็นพลเมืองมีทั้งรูปแบบเสรีนิยมและรัฐนิยม จึงมีความหลากหลายและความยากที่จะนิยามคำนี้ให้มีความหมายที่ครอบคลุมได้ในระดับนโยบาย เรื่องการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองนั้นอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงหลัก ๒ กระทรวง คือ กระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการ และกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ กีฬา และเทคโนโลยี

โดยที่รัฐบาลมีการกำหนดแผนนโยบายการพัฒนาเด็กและเยาวชนขึ้นในปี ค.ศ. ๒๐๐๓ โดยได้กล่าวถึงหลักการสำคัญ ๔ ข้อ สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของญี่ปุ่น ประกอบด้วย

- ๑) สนับสนุนความเป็นอิสระทางสังคม
- ๒) สนับสนุนให้ได้รับประสบการณ์ตามความต้องการของแต่ละบุคคล
- ๓) ปรับเปลี่ยนมุมมองของเยาวชนในฐานะสมาชิกที่กระตือรือร้น

ของสังคม

๔) กระตุ้นให้เกิดบรรยากาศที่เป็นอิสระและมีการอภิปรายได้อย่างเปิดกว้างในสังคม

ในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ มีการปฏิรูปพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐานของญี่ปุ่น ซึ่งนับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ที่ยังไม่เคยมีการปฏิรูป แต่หลักการที่สำคัญประการหนึ่งที่ยังคงไว้อยู่ในพระราชบัญญัติโดยที่มิได้มีการเปลี่ยนแปลง มีใจความสำคัญในวรรคแรกว่า เป้าหมายของการศึกษาที่สำคัญ คือ การศึกษาจะก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพ โดยสมบูรณ์ พยายามอย่างหนักในการสั่งสอนขัดเกลาบุคคล มีจิตใจที่สตรัสร่างกายที่สมบูรณ์เป็นผู้ซึ่งรักในความถูกต้องและความยุติธรรม เคารพในคุณค่าของตนเอง เคารพผู้ใช้แรงงาน มีความตระหนักต่อความสำนึกรับผิดชอบอย่างลึกซึ้ง ซึมซับจิตวิญญาณที่เป็นอิสระในฐานะเป็นผู้สร้างสันติภาพแห่งรัฐและสังคม ซึ่งเป้าหมายที่กำหนดขึ้นนั้น เป็นประเด็นสำคัญที่จะสนับสนุนให้ประชาชนเป็นพลเมืองอย่างแท้จริง

มีการส่งเสริมเรื่องจิตสาธารณะ ซึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมอย่างอิสระในการสร้างสังคม พร้อมทั้งการพัฒนาทัศนคติที่มีต่อความต้องการรับผิดชอบต่อการเติบโตของสังคม ซึ่งปัจจุบันทำให้ประชาชนในประเทศมีจิตสาธารณะ สามารถเห็นได้ในหลายๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่น

การศึกษาความเป็นพลเมืองถูกบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่ในระดับประถมศึกษา เนื้อหาวิชาพลเมืองเป็นศูนย์กลางของการสร้างความเป็นพลเมือง โดยอาศัยฐานของการตระหนักในประชาธิปไตยและความรู้ความเข้าใจในสิทธิมนุษยชน และความหมายและแนวคิดในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ “สร้างความเชื่อมโยงกับครอบครัวและชุมชน สร้างให้นักเรียนมีความตระหนักว่า มนุษย์เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของสังคม สร้างให้นักเรียนมีความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องส่วนตัวและสังคม ความมีศักดิ์ศรีของตนเองในระบบครอบครัวแบบร่วมสมัย ความเท่าเทียมทางเพศ และสร้างให้เยาวชนตระหนักถึงความสำคัญของแบบแผนประเพณีของชีวิตในสังคม การรักษาขนบธรรมเนียมและความสำนึกรับผิดชอบของแต่ละบุคคล”

ประเด็นศึกษาเกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองในประเทศญี่ปุ่น

สำหรับประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้ง แต่ครั้งมีความรุนแรงและสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก แต่จากความยากลำบากจากสิ่งที่เกิดขึ้น ก็ได้เกิดสิ่งที่น่าสนใจจากพฤติกรรมที่แสดงออก ถึงความเป็นพลเมือง ทั้งในส่วนของความรับผิดชอบต่อสังคม จิตสาธารณะ ความมีวินัย และอื่นๆ โดยจะนำเสนอเป็นเรื่องราวสั้นๆ เพื่อถ่ายทอดการทำความเข้าใจ ดังนี้ โดยเนื้อหา นำมาจากบทความ เรื่อง “เรื่องราวดีๆ ของคนญี่ปุ่นยามภาวะฉุกเฉิน” (“เรื่องราวดีๆ”, ๒๕๕๔)

กรณีที่ ๑ ที่สวนสนุกแห่งหนึ่ง เกิดเหตุการณ์ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวจำนวนมาก ไม่สามารถออกไปข้างนอกได้ และทางร้านขายของก็ได้เอาขนมมาแจกนักท่องเที่ยว มีนักเรียนชั้นมัธยมปลายหญิงกลุ่มหนึ่งไปเอามาเป็นจำนวนมาก ซึ่งมากเกินกว่าที่จะบริโภคหมด ข้าพเจ้ารู้สึกทันทีว่า “ทำไมเอาไปเยอะ” แต่วินาทีต่อมากลายเป็น ความรู้สึกตื่นตันใจ เพราะ “เด็กกลุ่มนั้นเอาขนมไปให้เด็กๆ ซึ่งพ่อแม่ไม่สามารถไปเอาเองได้ เนื่องจากต้องอยู่ดูแลลูก

จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงความเอื้อเฟื้อ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น

กรณีที่ ๒ ในซูเปอร์มาร์เก็ตแห่งหนึ่ง มีของตกระเกะระกะเต็มพื้น เพราะแรงแผ่นดินไหว แต่คนที่เข้าไปซื้อของได้ช่วยกันเก็บของขึ้นไว้บนชั้น แล้วก็หยิบ ส่วนที่ตนอยากซื้อไปต่อคิวจ่ายเงิน

จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อย การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น

กรณีที่ ๓ ในจังหวัดจิบะเกิดแผ่นดินไหวบ้านเรือนพังเสียหาย คุณลุงคนหนึ่ง ที่หลบภัยอยู่ก็ได้เปรยออกมาว่า ต่อจากนี้ไปจะเป็นอย่างไร เด็กหนุ่ม ม.ปลาย ก็ตอบกลับไปว่า “ไม่เป็นไรครับ ไม่ต้องห่วง ต่อจากนี้ไป เมื่อเป็นผู้ใหญ่พวกผม จะทำให้มันกลับมาเหมือนเดิมแน่นอน

จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อชุมชนบ้านเกิด มีความคิด ที่จะสร้างชุมชนบ้านเกิดกลับมาให้เหมือนเดิม ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

กรณีที่ ๔ หลังจากเกิดเหตุการณ์สึนามิครั้งใหญ่ อาคารบ้านเรือนพังเสียหาย ประชาชนไม่มีที่อยู่อาศัย และอาหารไม่เพียงพอต่อการบริโภค มีการแจกจ่ายอาหาร ประชาชนไม่มีการแย่งอาหารกัน ประชาชนต่อแถว เพื่อรับอาหารอย่างเป็นระเบียบ เรียบร้อย

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ตั้งอยู่ทางใต้ของคาบสมุทรเกาหลี มีระบบการปกครองในระบบประชาธิปไตย โดยมีประมุขของประเทศ คือ ประธานาธิบดี ซึ่งได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนให้เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร และมีนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภา (กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๖) เกาหลีใต้เป็นประเทศในเอเชียเพียงไม่กี่ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับด้านความเป็นประชาธิปไตย (Democracy Ranking) ติด ๑ ใน ๓๐ ของโลก โดยได้เป็นอันดับ ๒๖ จากการประเมินปี ค.ศ. ๒๐๑๓ (แคมป์เบลล์ และคณะ Campbell et al., ๒๐๑๓) อาจกล่าวได้ว่า ประเทศเกาหลีใต้มีพัฒนาการของความเป็นประชาธิปไตยดีขึ้นมาเป็นลำดับ ทั้งความก้าวหน้าในด้านระบบการเลือกตั้งและความเจริญทางวัฒนธรรม ดัชนีความเป็นประชาธิปไตยเพิ่มขึ้นทุกปี มีคะแนนสูงในทุกด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสิทธิทางการเมืองและด้านเสรีภาพของพลเมือง จนได้รับการจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่เป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์เต็มใบ ในด้านการพัฒนาเยาวชนด้านการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองนั้นมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดค่านิยม/สิ่งที่พึงงามพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบของทักษะชีวิต ๔ ด้าน ด้านละ ๕ ลักษณะย่อย ได้แก่

๑) การใช้ชีวิตส่วนตัว : การเคารพตนเอง ความจริงใจ ความซื่อสัตย์ ความเป็นอิสระ และการยับยั้งชั่งใจ

๒) การใช้ชีวิตร่วมกันในครอบครัว เพื่อนบ้าน และโรงเรียน : การปฏิบัติตามตามศาสนา การปฏิบัติหน้าที่ของลูกต่อพ่อแม่ จรรยาบรรณการอยู่ร่วมกัน และความรักต่อโรงเรียนและบ้านเกิด

๓) การใช้ชีวิตในสังคม : การปฏิบัติตามกฎหมาย การสนใจต่อผู้อื่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความยุติธรรม และการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ

๔) การใช้ชีวิตในระดับชาติและชาติพันธุ์ : ความรักในรัฐ ความรักในชาติ การมีจิตใจที่มั่นคง มีสติสัมปชัญญะ การสร้างความสันติภายหลัง การแบ่งแยก และความรักในมนุษยชาติ

ลักษณะสำคัญ ๔ ประการนี้ ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่ในระดับชั้นประถมศึกษา และยังคงส่งเสริมการปลูกฝังทักษะการคิดและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม (moral thinking and judgment) หรือทักษะที่จำเป็นต่อการแก้ไขเชิงจริยธรรมในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้องและมีเหตุผล

โดยสรุป แนวคิดสำหรับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของเกาหลีใต้ หมายถึง การฝึกฝน ความสามารถในการคิดตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางการเมืองระดับชาติ และท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นพลเมืองผู้ถืออำนาจอธิปไตย (sovereign citizen) และสำหรับการให้การศึกษาแก่เยาวชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จะให้ความสำคัญกับการฝึกฝนทักษะและสอนให้รู้บทบาทหน้าที่ในฐานะพลเมืองที่มีความสำนึกรับผิดชอบ (responsible citizen)

วัฒนธรรมของคนเกาหลีใต้สอนให้คนมีระเบียบวินัย หากได้เคยสัมผัสหรือสังเกตคนเกาหลีใต้จะรับรู้ได้ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางด้านการศึกษา กีฬา หรือการใช้ชีวิต และหากดูวิวัฒนาการของเกาหลีใต้นั้นประสบความสำเร็จในหลากหลายด้านในเวลาอันรวดเร็ว เพราะเกาหลีใต้สอนให้มีการตื่นตัวกับสิ่งต่างๆ อยู่เสมอ มีการปลูกฝังความรักชาติ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน

ประเด็นศึกษาเกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

กรณีที่ ๑ กรณีการอับปางของเรือเฟอร์รี่ของเกาหลีใต้ที่ชื่อเซวอล ซึ่งจมลงระหว่างการเดินทางจากกรุงโซลไปยังเกาะเชจูทั้งสาเหตุของการล่มของเรือ ความรับผิดชอบของกัปตันเรือนายลีจุนเซ็ย (Lee Joon-seok) และผู้ช่วยกัปตันเรือ การปฏิบัติการและการกระจายคำสั่งของลูกเรือหลังเกิดอุบัติเหตุ รวมทั้งการกักขังที่ยังคงดำเนินอยู่ซึ่งพบศพผู้โดยสาร ๕๔ คน สูญหาย ๒๔๘ คน รอดชีวิต ๑๗๔ คน จากจำนวนผู้โดยสารและลูกเรือทั้งหมด ๔๗๖ คน ผู้เสียชีวิตและสูญหายส่วนใหญ่เป็นนักเรียนมัธยมจากโรงเรียน Danwon High School ในเมืองอันซัน ชานกรุงโซล ที่ไปทัศนศึกษาถึง ๓๕๐ คน

ร้อยเอกนายแพทย์ ยงยุกท มัยลาภ ได้เขียนเรื่องที่น่าสนใจประเด็นหนึ่งไว้ คือ การปฏิบัติของนักเรียนที่อยู่บนเรือ หลังจากมีคำสั่งจากลูกเรือไปยังผู้โดยสารเมื่อเกิดเหตุแล้วก็คือ “ให้นั่งอยู่กับที่ห้ามเคลื่อนไหวไปไหน ขณะที่เจ้าหน้าที่กำลังดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ห้ามเคลื่อนไหวไปไหน ขณะที่เจ้าหน้าที่กำลังดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ห้ามเคลื่อนไหวไปไหน ขณะที่เจ้าหน้าที่กำลังดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ห้ามเคลื่อนไหวไปไหน” จนกระทั่งเรือเอียงและจมลง แม้ว่าจะมีเวลาถึง ๒ ชั่วโมงกว่าก่อนที่เรือจะจมซึ่งผู้โดยสารน่าจะใช้เวลาเพียงพอที่จะสามารถช่วยเหลือตัวเองออกมาจากเรือได้ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวินัยของเด็กๆ นักเรียนที่ฟังคำสั่งของ “ผู้ใหญ่” และสะท้อนถึงความมีระเบียบวินัยของคนเกาหลีที่เชื่อฟังคำสั่งแม้ต้นทราบดีว่าอันตรายใกล้ตัวเข้ามามากแล้ว แต่ครั้งนี้

“ผู้ใหญ่” คงประเมินสถานการณ์ผิดพลาดอย่างร้ายแรง มีรายงานว่าลูกเรือได้พยายามกระจายคำสั่งสละเรือในช่วงครึ่งชั่วโมงต่อมาหลังจากเกิดอุบัติเหตุแต่เข้าใจว่าคำสั่งนี้กระจายไปไม่ถึง และเชื่อว่าผู้โดยสารจำนวนมากโดยเฉพาะเด็กๆ ก็ยังคงนั่งอยู่กับที่ (ยังยุทธ มัยลาภ, ม.ป.ป.)

กรณีที่ ๒ ประเด็นเรื่องของความรับผิดชอบ เห็นได้จากการลาออกและฆ่าตัวตายของข้าราชการนักการเมืองในประเทศหลายคนทุกๆ ที่อาจจะไม่เกี่ยวกับความผิดที่เกิดขึ้นโดยตรง แต่อยู่ในภาระหน้าที่ที่ดูแล เช่น การลาออกของนายกรัฐมนตรีของ ฮง วอน เพื่อรับผิดชอบต่อการล่มของเรือเซวอลและไม่สามารถช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว ทั้ง ๆ ที่นายกรัฐมนตรีไม่ใช่คนขับเรือและก็ไม่ใช่คนที่เข้าไปช่วยเหลือ

เดือนธันวาคม ๒๕๔๘ นายสุห์ จุนยง ผู้บัญชาการตำรวจเกาหลีใต้ ได้ยื่นหนังสือลาออกจากตำแหน่ง เพื่อรับผิดชอบกรณีที่ตำรวจปราบปรามกลุ่มผู้ประท้วงจนถึงแก่ความตายกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจทุบตีกลุ่มเกษตรกรที่มารวมตัวประท้วงเรื่องการเปิดเสรีข้าวในกรุงโซล จนเป็นเหตุให้มีชาวนาเสียชีวิต ๒ คน พร้อมกับขอโทษต่อกรณีดังกล่าว (เมธา มาสขาว, ๒๕๕๗)

เดือนมีนาคม ๒๕๔๙ นายกรัฐมนตรีลี เฮซอน แห่งเกาหลีใต้ ประกาศลาออกจากตำแหน่งภายหลังจากที่เขาแอบไปร่วมตีกอล์ฟกับกลุ่มนักธุรกิจ ที่เมืองปูซาน เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๙ แม้จะเป็นวันหยุดของเกาหลีใต้ แต่ก็ฟังไม่ขึ้น ในขณะที่ทั้งประเทศกำลังประสบปัญหาเนื่องจากการประท้วงของพนักงานรถไฟ (เมธา มาสขาว, ๒๕๕๗)

บรรณานุกรม

- ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล. “พลเมืองศึกษา (Civic Education) : พัฒนาการเมืองไทย โดยสร้างประชาธิปไตยที่ “คน”. สืบค้นเมื่อ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘, จาก <http://www.social.obec.go.th/node/๖๔>
- ยงยุทธ มัยลาภ. (๒๕๕๗). “วินัยและความรับผิดชอบของชาวเกาหลีใต้”. สืบค้นเมื่อ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘, จาก http://www.thaiworld.org/th/thailand_monitor/answer.php?question_id=๑๓๓๘
- เลิศพร อุตมพงษ์. (ม.ป.ป). การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic/Citizenship Education) ในการส่งเสริมบทบาทของภาคพลเมืองในการเมืองระบบตัวแทน : แนวทางที่ยั่งยืนผ่านประสบการณ์จากต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๐, จาก http://kpi.ac.th/media/pdf/M๘_๒๗๒.pdf
- วีรพงษ์ รามางกูร. (๒๕๕๘). “พลเมือง ราษฎร์ ปวงชน ประชาชน”. สืบค้นเมื่อ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘, จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=๑๔๓๐๘๘๗๐๖๓
- ความเป็นราษฎร์และความเป็นพลเมือง. สืบค้นเมื่อ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘, จาก http://km.streesp.ac.th/external_links.php?links=๓๗๖๖
- นักการเมือง กับวัฒนธรรมการรับผิดชอบทางการเมือง. สืบค้นเมื่อ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘, จาก <http://www.oknation.net/blog/talkwithMetha/๒๐๑๔/๐๑/๒๗/entry-๑>
- Foon, J. Kui .& Kennedy C.– K. J. (๒๐๑๒). Citizenship and Governance in the Asian Region : Insights from the International Civic and Citizenship Education Study. Public Organiz,๑๒ : ๒๙๙-๓๑๑
- Porter J. (n.d.). The Challenge of Education for Active Citizenship. West Yorkshire: MCB UP Ltd.

Scheerens, J. (๒๐๑๑). Indicators on Informal learning for Active Citizenship at School. EducAsseEval. Acc ๒๐๑-๒๒๒.

Westheimer, J. and Kahne, J. (๒๐๐๔). What kind of Citizen? The Politic of Educating for Democracy. American Educational Research Journal ๔๑, ๒, ๒๓๗-๒๖๙.

๗. สื่อการเรียนรู้ประกอบวิชาที่ ๔

พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม

ที่	ชื่อสื่อ	ประเภท	เนื้อหาสาระ	เวลา	แหล่งสื่อ	QR Code
๑	ภาพยนตร์สั้น สำนักงาน.ป.ป.ช. เรื่อง GOT STAR	วิดีโอ	พ่อกับลูกคู่หนึ่ง ลูกอ่านหนังสือการ์ตูน ซึ่งมีเนื้อหาว่า ทูจจริต จะครองโลกโดย จอมมาร GOT STAR พ่อขับรถอยู่บนถนน และมีพฤติกรรมคล้าย จอมมารฯ	๕ นาที	สำนักงาน ป.ป.ช.	
๒	ภาพยนตร์สั้น สำนักงาน.ป.ป.ช. เรื่อง ผลลับ	วิดีโอ	การลอกข้อสอบ แล้วอาจารย์จับได้ แล้วขอให้ผู้ปกครอง เด็กจ่ายเงินเพื่อแลก กับการให้เด็กสอบ ผ่านแต่ผู้ปกครอง ไม่ยอมจ่าย	๕.๐๔ นาที	สำนักงาน ป.ป.ช.	
๓	สารคดีตามรอยพ่อ ขอทำดี ตอน ความรับผิดชอบต่อ เพื่อส่วนรวม	วิดีโอ	นักบินฝนหลวงต้อง บินผ่าเข้าไปในก้อนเมฆ เพื่อทำฝนหลวง ให้ชาวบ้าน	๑ นาที	สำนักงาน ป.ป.ช.	
๔	ข่าวราชการ คอร์รัปชัน	วิดีโอ	อธิบายถึงการ คอร์รัปชันของ ข้าราชการ	๑.๐๓ นาที	สำนักงาน ป.ป.ช.	

(ต่อ)

ที่	ชื่อสื่อ	ประเภท	เนื้อหาสาระ	เวลา	แหล่งสื่อ	QR Code
๕	หัทธเกหลียม คอร์รี่ปชั่น	วิดีโอ	เป็นการตุนการนำเสนอ ข้อมูลการคอร์รี่ปชั่น ในรูปแบบของการ ก่อสร้างที่ลดมาตรฐาน จนทำให้เกิดอันตราย ต่อชีวิตและทรัพย์สิน โดยขาดซึ่งความ ละเอียดที่มีต่อการทำ ทุจริต	๖.๐๐ นาที	สำนักงาน ป.ป.ช.	
๖	Innocense (หนังสือต้น คอร์รี่ปชั่น)	วิดีโอ	เป็นหนังสือที่นำเสนอ เกี่ยวกับการไม่ สนับสนุนให้เข้าไปมี ส่วนร่วมในการก่อให้เกิด การทุจริต	๔.๕๔ นาที	สำนักงาน ป.ป.ช.	

ตัวอย่างกรณีศึกษา

กรณีศึกษา : ขาดทุนคือกำไร

ครูชำนาญการ สาขาวิชาสังคมศึกษาโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง ได้ให้นักเรียนเขียนเรียงความเรื่อง “ขาดทุนคือกำไร” จากความคิดและความเข้าใจส่งครู มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๘๑ คน เขียนส่งมา ซึ่งส่วนใหญ่สามารถบรรยายความเข้าใจและความรู้สึกเกี่ยวกับความหมายของ “ขาดทุนคือกำไร” ได้อย่างชัดเจนและน่าประทับใจ จึงขอนำเรียงความของเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๕ คน มาเป็นตัวอย่าง ดังนี้

นายณพัรัตน์ หวานณรงค์

ชีวิตน้อยๆ เริ่มขึ้นพร้อมๆ กับชะตากรรมที่ถูกกำหนดไว้ จากวัยเด็กค่อยๆ พัฒนาเจริญเติบโตดำรงชีวิต เผชิญต่อสู้กับเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต วัน เวลา ที่ผ่านเลยดั่งสายน้ำที่ไม่มีวันไหลกลับ จวบจนถึงวันสุดท้ายของชีวิต วันที่ทุกชีวิตไม่ยอมให้ผ่านมาถึง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ทุกสิ่งมีชีวิตบนโลกใบนี้รักตัวกลัวตายต่อสู้เพื่อไม่ให้วันแห่งความตายมาถึง

สังคมมนุษย์ในปัจจุบัน เป็นสังคมที่เต็มไปด้วยจิตใจของความเห็นแก่ตัว ความเห็นแก่ตัวเกิดจากความรักตนเองที่มากจนเกินขอบเขต หากเรามองไปตามพื้นถนนหนทาง สิ่งหนึ่งที่จะเห็นได้อย่างชัดเจน คือ เศษขยะที่เกลื่อนกลาด สกปรกทุกหัวระแหง หากมองไปในแม่น้ำลำคลองที่ในอดีตเคยมีน้ำใสไหลเย็นเห็นตัวปลา บัดนี้ได้กลับกลายเป็นน้ำที่สที่สุดแสนจะสกปรกและเน่าเหม็น จากเหตุการณ์ข้างต้นนี้เองเกิดขึ้นเพราะความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ ที่ครอบงำจิตใจของมนุษย์ให้คิดกระทำในสิ่งต่างๆ โดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม สังคม และประเทศชาติ

การแก้ปัญหาที่ดีที่สุด คือ การแก้ที่ต้นเหตุ นั่นคือแก้ที่จิตใจของมนุษย์เอง อันดับแรกต้องทำลายความเห็นแก่ตัวที่มีอยู่ให้หมดสิ้นไป ซึ่งสามารถทำได้เพียงมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตา กรุณา จะทำให้เราเห็นแก่ส่วนรวม คำนึงถึงผลต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นและหลีกเลี่ยงการกระทำอันอาจทำให้เกิดผลเสียในด้านต่างๆ บางคนคิดว่าการที่เราเห็นแก่ส่วนรวม สิ่งที่เราลงแรงกระทำไปจะไม่เสียเปล่า แต่จะได้กำไรมากมายมหาศาล ยกตัวอย่าง เช่น หากในหมู่บ้านของเราถนนขรุขระเป็นหลุมเป็นบ่อเวลาฝนตกหนักน้ำก็จะท่วมขังทำให้การจราจรสับสนไปมาไม่สะดวก อีกทั้งน้ำที่ขังอยู่ก็จะเน่าเสียเป็นแหล่งแพร่กระจายของเชื้อโรคต่างๆ เช่น โรคไข้เลือดออก โรคฉี่หนู เป็นต้น

ซึ่งถ้าต่างคนต่างทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น ต่างคนต่างอยู่ ตัวใครตัวมัน เพียงเพราะกลัวเหนื่อยเสียแรงเปล่าๆ ขาดทุนเปล่าแล้ว ผลกระทบที่เกิดขึ้นจะเกิดกับทุกๆ คน ทั้งไม่สะดวกในการคมนาคม รวมทั้งอันตรายที่อาจเกิดขึ้นและโรคร้ายไข้เจ็บต่างๆ แต่ในทางกลับกันถ้ามองเห็นประโยชน์ส่วนรวม หันมาร่วมแรงร่วมใจพัฒนา ถนนสายนี้ให้สะดวกต่อการคมนาคม แรงกายและแรงใจที่เราลงทุนไปจะไม่เสียเปล่า เพราะสิ่งที่ได้กลับคืนมาคือ ความสุข ความสบาย ความปลอดภัย และมีมิตรภาพ การขาดทุนอาจไม่ใช่การสูญเสียเสมอไป เพราะการขาดทุนคือการคืนกำไรให้แก่สังคมนั้น ไม่เพียงแต่จะทำให้เรารู้สึกภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมอย่างแท้จริง รู้สึกมีความสุข ที่ได้กระทำความดีแล้วยังส่งผลถึงบุคคลรอบข้าง เพื่อนพ้องมิตรสหาย จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน เกิดความรัก ความห่วงใย ห่วงหาอาทร ไว้เนื้อเชื่อใจ สังคมก็จะบังเกิดความสุขร่มเย็น การพัฒนาด้านต่างๆ ก็จะเป็นไปอย่างง่ายดาย ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นก็จะหมดสิ้นไปและเราก็สามารถรอเวลาแห่งวันที่ต้องจากโลกนี้ไปได้ อย่างเป็นสุข เพราะได้ทำในสิ่งที่คุ้มค้ำกับที่ได้เกิดมาแล้ว

นางสาวทิพย์รั้าไพ ธรรมมงกุฏ

หลายครั้งในชีวิตที่เรามักจะนั่งนึกย้อนถึงอดีตที่กระทำลงไปและเต็มไปด้วยคำถามในใจมากมาย ทำไมเราต้องทำแบบนั้น ทำไมไม่ทำแบบนี้ ถ้าเราทำแบบนั้น ณ เวลานั้นเราคงไม่เป็นเช่นนี้ คำถามในใจเหล่านี้มักจะเกิดขึ้นเมื่อเรารู้สึกผิดหวัง ท้อแท้ ทำในสิ่งที่ไม่ต้องการ แต่หากมองย้อนกลับไปถึงคำถามที่เราได้คิดออกมา เราจะเห็นได้ว่า คำถามที่ถามว่าทำไมเราไม่ทำเช่นนี้ คือ คำถามที่เป็นทางออกของปัญหา และเป็นทางออกที่เราคิด ณ เวลาที่เรามีสติ ณ เวลาที่เราเปี่ยมไปด้วยแรงบันดาลใจจากความผิดพลาดในอดีต ประสบการณ์จากความผิดพลาดนั้นเรามักจะให้ความหมายกับความรู้สึกเหล่านี้ว่าขาดทุน เสียเปรียบ พ่ายแพ้ ฯลฯ แต่ถ้าหากเรารู้จักการนำเอาความคิดที่ได้จุดประกายจากความผิดหวังมาสอนตนว่าได้พลาดพลั้งอย่างไร และจะมีวิธีแก้ปัญหามาเพื่อสร้างแรงใจให้กับชีวิต แนะนำบทเรียนที่ได้พบเจอมาเป็นสิ่งเตือนใจอยู่เสมอๆ เราก็จะเป็นผู้ที่สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น หากเราเป็นเพียงผู้ชนะเป็นผู้ที่ไม่เคยผิดหวัง เราก็จะคงอยู่ในห้วงของความหลง ลาก ยศ เกียรติ ชื่อเสียง เราจะไม่มี การพัฒนาปรับปรุง เราจะไม่รู้ถึงจุดบกพร่องและคิดว่าสิ่งที่เป็นอยู่คือความเจริญสูงสุด สำหรับตนแล้ว บุคคลผู้นั้นย่อมมีวันที่ไม่ก้าวหน้าในหน้าที่ คำว่าขาดทุน ณ โอกาสนี้ รวมไปถึงการขาดทุนทางธุรกิจ และทุกๆ โอกาสของชีวิต เราทุกคนล้วนต้องได้สัมผัส

ถึงค่าๆ นี้ แต่ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลใดจะสามารถนำโอกาสที่ได้สัมผัสกับความรู้สึกนี้ มาเป็นบทเรียนให้กับชีวิตให้ก้าวหน้าต่อไป

ความสำเร็จในชีวิตของทุกๆ คนนั้นขึ้นอยู่กับโอกาส ความสามารถ ความพยายาม ปัญญา การรู้จักการเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส หากเราสามารถ นำสิ่งเหล่านี้มาเป็นแรงขับทางกายและทางใจ สักวันหนึ่งเราจะพบกับ “กำไร” ของชีวิต

นายเดช ศุภธาดา

ทุก ๆ คนในโลกแห่งนี้ต่างก็ต้องการความสุข ความเจริญ ผลดี ผลกำไรด้วยกัน ทั้งนั้น ในขณะที่เดียวกัน ทุกคนต่างเกลียดความชั่ว ความทุกข์ ความล้มเหลว ความเศร้าโศก ผลเสีย การขาดทุนด้วยกันทั้งสิ้น คนมากมายฝึกฝนตนเองเพื่อแสวงหาความสุข ความสำเร็จ กำไรของชีวิตนั้น แต่บางคนอาจจะนึกถึงแต่กำไรต่างๆ ของชีวิตของตน จนลืมนึกถึงคนอื่นที่อยู่รอบข้าง สิ่งที่จะทำอะไร เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน หลงลืม ไปว่าไม่ได้อยู่คนเดียวในโลก แต่อยู่ในโลกที่เต็มไปด้วยผู้คน เขาไม่มีความสุขหรือกำไร ของชีวิตนั้นความจริงก็มาจาก การที่ได้เห็นผู้อื่นมีความสุขเช่นกัน ผมขอเล่านิทาน สั้นๆ สักเรื่องหนึ่งเพื่อเป็นคติเตือนใจแก่ทุกคนครับ

มีผู้หญิงคนหนึ่งชื่อ รัตนะ รัตนะเป็นคนขยัน ฉลาด มีวินัย อดทน ชีวิต ของรัตนะนั้นยุ่งเหยิงมาก เธอใช้เวลาทั้งหมดที่เธอมีในการทำทุกอย่างเท่าที่ทำได้ เพื่อแสวงหาความสุข กำไรในชีวิตที่พ่อของเธอเคยบอกไว้ แต่รัตนะเป็นคนที่ไม่ชอบ ช่วยเหลือคนอื่น เพราะเธอคิดว่าไม่จำเป็นต้องไปช่วยคนอื่น เพราะเธอเองก็ไม่ได้ อะไรตอบแทน นอกจากนั้นยังเสียเวลาที่ย่านไปใช้ทำสิ่งอื่นได้มากมายไปอีก มีแต่เสีย กับเสีย ต่อมาวันหนึ่งรัตนะไปเจอเด็กหญิงตัวเล็กๆ คนหนึ่งกำลังร้องไห้ เด็กหญิงวิ่ง มาหารัตนะว่าให้ช่วยหาตุ๊กตาหมีให้หน่อย รัตนะจึงจำใจต้องเสียเวลาหาตุ๊กตาอยู่นาน รัตนะคิดตลอดเวลาว่าทำไมเธอจะต้องมาทำสิ่งที่ไร้สาระแบบนี้ด้วย ในที่สุด รัตนะก็หาตุ๊กตาเจอ เธอนำมาให้เด็กหญิง เด็กหญิงดีใจมาก เธอยิ้มออกมาอย่างมีความสุข เด็กหญิงขอบคุณรัตนะ แล้วก็เดินจากไป รัตนะคิดอะไรบางอย่างเธอรู้สึก ว่าเธอดีใจที่เธอได้ช่วยผู้อื่น เธอค้นพบอีกประเภทหนึ่งของกำไรที่ได้จากการขาดทุน กำไรที่เป็นความสุข ความสบายใจ

นอกจากนั้นยังมีอีกเรื่อง คาดว่าผู้อ่านบางท่านอาจเคยได้ยินแล้ว นานมาแล้ว มีนักรบคนหนึ่งฆ่าเจ้านายของตนเพราะหลงผิด เขาหนีไปและแล้วหลังจากเขา เดินทางไปไม่นานเขาก็รู้สึกผิดมาเสมอ เขาตกลงใจจะชดเชยโมฆะผ่านภูเขาสองแห่งหนึ่ง เขาชดเชยอยู่เพียงผู้เดียว ๕ ปี โดยไม่มีค่าตอบแทน ไม่มีกำไร เขาตั้งหน้าตั้งตาชดเชยไปเรื่อยๆ

ในที่สุดเขาก็ทำงานสำเร็จ ด้วยความเหนื่อยยากลำบากที่ผ่านไป ครอบครัวหลายครอบครัว นักเดินทางหลายคนมีความสุขยิ้มแย้มแจ่มใสเมื่อไม่ต้องป็นข้ามฏเขาที่อันตราย คนหลายคนเดินทางเพื่อแก้แค้นก็กลับใจ เห็นใจความลำบากไร้ค่าตอบแทนที่เป็นรูปธรรมเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น

ทั้งหมดที่ผมเล่านี้ก็มีจุดประสงค์ที่ว่าอยากให้ผู้อ่านทุกท่านได้รู้จักช่วยเหลือชุมชน สละผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม ใครทำอยู่แล้วก็ทำให้มากยิ่งขึ้นไป ใครที่ยังไม่ค่อยได้ทำก็เริ่มต้นได้ไม่สาย เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของชุมชน บ้านเมืองแล้วท่านก็จะได้รู้จักสิ่งเล็กๆ น้อยๆ แต่มีค่าและประเสริฐที่สุดในชีวิตมนุษย์เพื่อความสบายใจ

นายภวัต เสรีตระกูล

สังคมทุกวันนี้เต็มไปด้วยการแข่งขัน ทุกคนคิดแต่จะกอบโกยผลประโยชน์เข้าตัว ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ยอมให้ตนเองเสียผลประโยชน์ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่คิดถึงสังคม ถ้าใครคือสิ่งที่ทุกคนต้องการ การขาดทุนเป็นสิ่งที่ไม่มีใครต้องการ แต่การขาดทุนบางครั้งก็กลายเป็นกำไรได้เหมือนกัน

ทุกคนคิดแต่จะปิดทองด้านหน้าองค์พระพุทธรูป ไม่มีใครคิดจะปิดทองหลังพระ เพราะคิดว่าปิดไปก็ไม่มีประโยชน์ไม่ได้กำไร พวกเขาเหล่านั้นลืมคิดไปว่า ถ้าทุกคนเอาแต่ได้กำไรไม่มีใครปิดทองหลังพระ แล้วองค์พระพุทธรูปจะสวยงามทั้งองค์ได้อย่างไร ถ้าทุกคนไม่ยอมลงทุนก็จะไม่มีใครได้กำไรและการลงทุนก็ย่อมมีความเสี่ยงที่จะขาดทุน บางครั้งเราต้องยอมเสียอะไรบางอย่างก่อน โดยที่ไม่รู้ว่าประโยชน์ที่ได้รับมันคุ้มกันหรือไม่ แต่การทำงานเพื่อสังคมเราไม่ควรพูดถึงผลประโยชน์หรือกำไร เพราะสิ่งที่ทุกคนจะได้รับจากการเสียสละเพื่อส่วนรวมคือความภาคภูมิใจ ความปีติยินดีที่ได้เห็นผู้อื่นมีความสุข แม้เราจะต้องเสียประโยชน์เล็กๆ น้อยๆ แต่สังคมส่วนรวมได้รับประโยชน์ก็เป็นความสุขอันยิ่งใหญ่แล้ว

ในชีวิตประจำวันเราอาจจะไม่ได้เสียอะไรมากมายเหมือนที่ยกตัวอย่างมาข้างต้น แต่สิ่งที่ทุกคนทำได้ คือ การเสียสละความสุขส่วนตัวเล็กๆ น้อยๆ เพื่อสังคม เช่น การจูงคนตาบอดข้ามถนน การหยุดรถให้คนข้าม การเสียสละที่นั่งบนรถประจำทางให้เด็ก คนชรา การช่วยเก็บขยะท้องถนน และที่สำคัญคือการทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี เราอาจจะขาดทุนคือเสียเวลาหรือเสียประโยชน์บางอย่าง แต่สังคมได้กำไรและเราก็ได้กำไรด้วยแม้จะไม่ใช่สิ่งของ เงินทอง แต่ได้กำไรที่มีค่ามากกว่า นั่นคือกำไรทางจิตใจ การรู้จักเสียสละ ทำให้เรามีความเป็นมนุษย์มากขึ้น คือมีจิตใจสูงขึ้นไป

นางสาวภัทรวดี ประยิณยง

การขาดทุนไม่ได้หมายความว่าความถึงการสูญเสีย หากแต่ต้องมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับประโยชน์ขึ้นมา “ขาดทุนคือกำไร” หมายถึง การที่เราต้องให้หรือเสียสละอะไรบางอย่างไปเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมผู้อื่น อาทิ การบำเพ็ญประโยชน์ บริจาค สิ่งของช่วยเหลือผู้ยากไร้ เราอาจจะต้องเสียสละเวลา ทรัพย์ แต่ก็ทำให้อีกหลายคน มีสุขได้โดยที่เราไม่ได้เดือดร้อน บุคคลที่เป็นผู้นำ ไม่ว่าจะป็นหัวหน้าห้อง หัวหน้ากลุ่ม ผู้บริหารต่าง ๆ ล้วนต้องทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ เพื่อให้งานต่างๆ ลุล่วงไปได้ด้วยดี ในสังคมมนุษย์นั้นเราต้องรู้จักเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ แต่มิใช่การให้หรือรับอย่างเดียว เพราะมันคือการแบ่งปันการมีน้ำใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ในความคิดของข้าพเจ้าใครก็ตามที่เสียสละเพื่อส่วนรวมไม่มีวันขาดทุน เพราะอย่างน้อย สิ่งที่เราจะได้รับคือความสุขใจที่ได้ทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น มันเป็นความสุขที่บอกไม่ถูก หากทุกคนทำได้เช่นนี้สังคมของเราจะสวยสดงดงาม ผู้คนในสังคมก็จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

สรุปกรณีศึกษา : ขาดทุนคือกำไร

ในเศรษฐกิจธุรกิจ กำไรถือเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่เรียกว่า Profit motive ผู้ประกอบธุรกิจจะลงทุนในกิจการใดจะต้องแน่ใจว่ามีกำไร จึงจะลงทุน หากคิดว่า จะขาดทุนจะไม่ยอมลงทุน นักธุรกิจจึงมองการขาดทุนเป็นการสูญเสียที่จะต้องหลีกเลี่ยงในเศรษฐกิจธุรกิจ กำไรจึงเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ การขาดทุนเป็นเครื่องชี้วัดความล้มเหลว

ในเศรษฐกิจพอเพียง คำว่า “ขาดทุนคือกำไร” คือ การยอมขาดทุน เพื่อจะให้ได้กำไรมา ตามคำภาษาอังกฤษที่ว่า “Our loss is our gain” หากคิดว่าการขาดทุนเป็นการสูญเสีย ก็จะไม่ยอมขาดทุน ไม่ยอมเสียสละจะทำให้เกิดความเห็นแก่ตัว การเอารัดเอาเปรียบกัน การเบียดเบียนกัน เพราะจะคิดถึงแต่กำไรที่จะได้ไม่ยอมขาดทุน ไม่ยอมเสียสละ ดังนั้น ถ้าประชาชนเข้าใจ “ขาดทุนคือกำไร” หรือ “การเสียคือการได้” ประชาชนรู้จักการเสียสละหรือการให้ไม่มุ่งหวังแต่จะได้อย่างเดียว ซึ่งจะทำให้สังคมและโลกนี้น่าอยู่ยิ่งขึ้น ทำให้สังคมและโลกของเราจะประสบสันติสุข และสันติภาพที่แท้จริง

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.(๒๕๕๒).ชุดฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สำหรับผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา และผู้ปฏิบัติงาน (สำหรับผู้บังคับบัญชา : สร้างเสริมจริยธรรม นำทีมงาน).นนทบุรี

ตัวอย่างโครงการ/การดำเนินงาน : ความรับผิดชอบต่อสังคม

กระทรวงคมนาคมสนับสนุนสิ่งของยังชีพช่วยผู้ประสบอุทกภัย ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

รัฐบาลไทยโดยกระทรวงคมนาคม สนับสนุนสิ่งของยังชีพช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยน้ำท่วมในแขวงอัตตะปือและแขวงจำปาสัก ทางตอนใต้ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) โดยหน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคม ทั้งส่วนกลาง และในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี รวมทั้งพื้นที่ข้างเคียง และภาคเอกชน โดยผู้ประกอบการห้างแม็คโคร จังหวัดอุบลราชธานี ระดมความช่วยเหลือจัดเจ้าหน้าที่จัดสิ่งของยังชีพที่จำเป็น ดำเนินการตั้งศูนย์เฉพาะกิจขึ้นที่สำนักงานทางหลวงที่ ๙ (อุบลราชธานี) ประกอบด้วย สิ่งของยังชีพ ๑๐,๐๐๐ ชุด เรือท้องแบนพระราชทาน ๔ ลำ เรือท้องแบนกรมเจ้าท่า ๒ ลำ รถบรรทุก ๖ ล้อ ขนของ เรือท้องแบน และเจ้าหน้าที่ รวมทั้งสิ้น ๓๐ คัน รถเทรลเลอร์ ๑ คัน เจ้าหน้าที่ประจำรถและเรือ รวม ๑๕๐ คน ส่งสิ่งของยังชีพผ่านทางกงสุลใหญ่ไทยประจำแขวงสุวรรณเขต และส่งมอบต่อให้ทางการ สปป.ลาว

“คมนาคม แบ่งปันปันสุข สร้างวินัย เดินทางปลอดภัย” ณ โรงเรียนวัดเพ็ริยง จ.เพชรบุรี

กระทรวงคมนาคมเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาและสุขภาพอนามัยของเด็กและเยาวชน ซึ่งจะเติบโตขึ้นเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญในการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต จึงได้จัดกิจกรรม “คมนาคม แบ่งปันปันสุข สร้างวินัย เดินทางปลอดภัย” เพื่อส่งเสริมให้เด็กนักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน โดยนายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ ได้มอบเงินทุนการศึกษาให้กับโรงเรียนวัดเพ็ริยง เพื่อมอบให้กับนักเรียนตามความเหมาะสม รวมถึงมอบจักรยาน อุปกรณ์การเรียน การสอน หน่วยงานในสังกัดสนับสนุนอุปกรณ์กีฬาและสิ่งของให้เด็กนักเรียน ได้ออกกำลังกาย เพื่อสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง นอกจากนี้ หน่วยงานภาคเอกชน ได้มอบหมวกนิรภัย ป้ายเครื่องหมายจราจรและป้ายเตือนแบบมาตรฐาน เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน

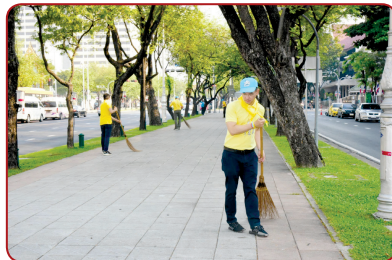

กิจกรรมจิตอาสาและร่วมกิจกรรมรณรงค์ต่างๆ

- “เราทำความดี ด้วยหัวใจ” ทำความสะอาด ปรับภูมิทัศน์ ทาสีสะพานและขอบทาง เก็บขยะมูลฝอยบริเวณประตูน้ำเทเวศน์ สะพานมฆวานรังสรรค์ และวัดมกุฏกษัตริยาราม

- “Big Cleaning Day” ทำความสะอาดในเส้นทางกิจกรรมจักรยานเฉลิมพระเกียรติฯ “Bike อุ่นไอรัก”

- ร่วมรณรงค์ “ลดอุบัติเหตุปีใหม่ ปลอดภัย เมาไม่ขับ”
จัดโดยการรถไฟแห่งประเทศไทย ร่วมกับ มูลนิธิเมาไม่ขับ ภาคีเครือข่ายรณรงค์
ลดอุบัติเหตุเมาไม่ขับ ภาคีรัฐ และภาคเอกชน เพื่อให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องอันตราย
จากการเมาแล้วขับ

- ร่วมรณรงค์ “ปีใหม่ เดินทางปลอดภัย ครอบครัวรออยู่”

ณ หน่วยบริการประชาชนตำรวจทางหลวงวังมะนาว อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ตามนโยบายรัฐบาลรณรงค์ลดความสูญเสียจากอุบัติเหตุบนท้องถนนช่วงวันหยุดยาว ในเทศกาลปีใหม่ หน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย ตัวแทนภาคีเครือข่ายรณรงค์ลดอุบัติเหตุ ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้องได้บูรณาการการทำงานร่วมกัน เพื่อลดความสูญเสียจากอุบัติเหตุบนท้องถนน โดยกระทรวงคมนาคม ได้มีมาตรการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน ตามนโยบาย “คนพร้อม ยานพาหนะพร้อม โครงข่ายพร้อม”

ที่มา กระทรวงคมนาคม

เว็บไซต์หน่วยงาน : www.mot.go.th

Facebook : ข่าวและภาพกิจกรรมกระทรวงคมนาคม

“Happiness for All : ความสุขทั่วไทย ส่งความปลออดภัยให้ทุกคน”

กรมการขนส่งทางบก

กรมการขนส่งทางบกเป็นสื่อกลางในการส่งมอบความสุขให้กับผู้ประมุลหมายเลขทะเบียนรถและผู้พิการอันเนื่องมาจากการประสภภัยที่เกิดจากการใช้รถใช้ถนน ภายใต้แนวคิด “Happy time Happy memory” ซึ่งกองทุนเพื่อความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน (กปถ.) กรมการขนส่งทางบกได้นำรายได้ส่วนหนึ่งจากการประมุลหมายเลขทะเบียนรถไปสนับสนุนเป็นค่าอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้พิการฯ เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ จนถึงปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการฟื้นฟูเยียวยาผู้ที่ประสภภัยอันเนื่องมาจากการใช้รถใช้ถนนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถช่วยเหลือตนเองได้และกลับมาดำรงชีวิตประจำวันได้ใกล้เคียงกับคนปกติมากที่สุด รวมทั้งเป็นการประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนทั่วไปได้รับทราบถึงความห่วงใยความใส่ใจที่กระทรวงคมนาคม กรมการขนส่งทางบก และ กปถ. มีต่อผู้พิการฯ ตลอดจนเป็นการสร้างการรับรู้ และสร้างความเข้าใจให้ประชาชนตระหนักถึงผลกระทบจากการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน เป็นการกระตุ้นเตือนให้ผู้ใช้รถใช้ถนนคำนึงถึงความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้จัดพิธีมอบอุปกรณ์ให้กับผู้ที่ได้รับจัดสรรพร้อมกันทั่วประเทศ ระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

ที่มา กรมการขนส่งทางบก

เว็บไซต์หน่วยงาน : www.dlt.go.th

จัดรถโดยสารให้บริการฟรี อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ

ขสมก.ให้ความสำคัญในการดำเนินโครงการที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม โดยจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม Corporate Social Responsibility (CSR) อย่างต่อเนื่องทุกปี การดำเนินกิจกรรมสนับสนุนให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งภายในในภายนอกองค์การควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานอย่างยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน คือ เพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อมและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของสังคมให้ดีขึ้น เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้รถโดยสารประจำทางอย่างปลอดภัยให้กับเยาวชน การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดแผนธุรกิจที่ช่วยลดค่าใช้จ่ายให้กับประชาชน

เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๐ นายอาคม เต็มพิทยาไพสิฐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เป็นประธานในพิธีปล่อยแถวขบวนรถโดยสารในงาน “บขส. ขสมก. ร่วมใจถวายพ่อ” เพื่อเป็นการแสดงถึงความพร้อมของทั้ง ๒ หน่วยงานในการจัดรถโดยสารให้บริการรับ - ส่งประชาชนที่จะเดินทางเข้าร่วมงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยมี นางพนิดา ทองสุข ข.ผอ.ฝปร. รักษาการในตำแหน่ง รอง ผอ.ฝปร. นายสาคร รุ่งสวัสดิ์ ข.ผอ.ฝปร๒, นายจิรศักดิ์ เยาว์วัชสกุล กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ขนส่ง จำกัด พร้อมคณะผู้บริหาร ขสมก. และ บขส. เข้าร่วมพิธี ณ บริเวณหน้าอาคารสถานีขนส่งผู้โดยสาร กรุงเทพฯ (จตุจักร)

เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๐ นายณัฐชาติ จารุจินดา ประธานกรรมการบริหารกิจการองค์การ พร้อมด้วย นายประยูร ช่างแก้ว รอง ผอ. รักษาการในตำแหน่ง ผอ.ขสมก. และคณะผู้บริหารองค์การ ตรวจเยี่ยมจุดจอดรถ Shuttle Bus รับ - ส่งประชาชนที่เดินทางมาร่วมงานพระราชพิธี ถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ณ บริเวณแยกอรุณอมรินทร์, แยกวิสุทธิกษัตริย์, แยกสนามม้าบางเต็ญ, บ้านนันทกสิลา และแยกเมอริคิงส์, พร้อมให้กำลังใจเจ้าหน้าที่ ขสมก. ในการอำนวยความสะดวกประชาชน ในการนี้ ประธานฯ และคณะผู้บริหารองค์การ ตรวจเยี่ยมจุดปล่อยรถ Shuttle Bus เส้นทางหัวลำโพง - สนามหลวง พร้อมแจกแผ่นพับการเดินทางเข้าร่วมงานพระราชพิธี ให้กับผู้ใช้บริการ ณ สถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง)

ขสมก. จัดรถโดยสาร ๑๕ เส้นทาง
ให้บริการ **ฟรี**
วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๑

จับใจรัก BikeUnAIRak
"ชวนปั่นจักรยานเพื่อชีวิต"

จุดบริการฟรี ๕ จุด: ท่ารถโดยสาร ๑๕๑, ๑๕๒, ๑๕๓, ๑๕๔, ๑๕๕
จุดจอดฟรี ๕ จุด: ท่ารถโดยสาร ๑๕๑, ๑๕๒, ๑๕๓, ๑๕๔, ๑๕๕

Call Center ๑๓๔๘

ขสมก. จัดรถโดยสาร ๗ เส้นทาง
ให้บริการ **ฟรี**
วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๑

จับใจรัก
"ชวนปั่นจักรยานเพื่อชีวิต"

จุดบริการฟรี ๗ จุด: ท่ารถโดยสาร ๑๕๑, ๑๕๒, ๑๕๓, ๑๕๔, ๑๕๕, ๑๕๖, ๑๕๗
จุดจอดฟรี ๗ จุด: ท่ารถโดยสาร ๑๕๑, ๑๕๒, ๑๕๓, ๑๕๔, ๑๕๕, ๑๕๖, ๑๕๗

Call Center ๑๓๔๘

ขสมก. จัดรถโดยสาร ๗ เส้นทาง ให้บริการ ฟรี
เพื่อบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๑

Call Center ๑๓๔๘

ขสมก. จัดรถโดยสาร ๘ เส้นทาง ให้บริการ ฟรี
เพื่อบำเพ็ญคุณและกิจการมโหรีรำลึก เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เบนมาชนพิริว วันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑

Call Center ๑๓๔๘

กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในโอกาสวันฉัตรชนครมหาสมุทรเจ้าอยู่หัว
วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑

ขสมก. จัดรถโดยสาร ๘ เส้นทาง ให้บริการ ฟรี
ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑

Call Center ๑๓๔๘

ขสมก. จัดรถโดยสาร ๖ เส้นทาง
ให้บริการ **ฟรี**
วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑

Call Center ๑๓๔๘

สื่อประชาสัมพันธ์บริการรถฟรี เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

ที่มา องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ
เว็บไซต์หน่วยงาน : www.bmta.co.th
Facebook : BMTA องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

จิตอาสา...ตามคำพ่อ : เรียนรู้ตามรอยพระบาท

“กระป๋องคนจน” เป็นกุศโลบายที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงฝึกให้พระราชโอรสและพระราชธิดา รู้จักวิธีการประหยัด อดออม และการเสียสละ เพื่อผู้อื่น

โดยพระองค์จะตั้งกระป๋องออมสินไว้กลางที่ประทับ หากพระราชโอรส และพระราชธิดาทรงนำเงินไปทำกิจกรรมแล้วมีกำไร อาทิ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร สมัยทรงพระเยาว์ พระองค์ทรงได้รับค่าขนม สัปดาห์ละครั้ง แต่แม้จะได้ค่าขนมทุกสัปดาห์ก็ยังทรงรับจ้างเก็บผักและผลไม้ไปขาย เมื่อได้เงินมาก็นำไปซื้อเมล็ดผักมาปลูกเพิ่มและส่วนหนึ่งจะถูกหยอดใส่กระป๋องนี้ ๑๐ เปอร์เซนต์ เหมือนการเก็บภาษี

พอถึงสิ้นเดือน สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีจะทรงประชุมทั้งสาม พระองค์ว่า จะนำเงินก้อนนี้ไปทำประโยชน์อย่างไร หรือทำกิจกรรมเพื่อคนยากจน อย่างไร

การหล่อหลอมเรื่อง “การให้” ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้เป็นที่ประจักษ์ของปวงชนชาวไทยตลอดระยะเวลาทรงครองสิริราชสมบัติ ๗๐ ปี ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระองค์ ทรงเป็นผู้ให้และแบบอย่างของการให้ ทั้งยังทรงสอนคนไทยผ่านพระบรมราโชวาท และพระราชดำรัสมานับครั้งไม่ถ้วน อาทิ

“บ้านเมืองของเราเป็นปึกแผ่นมั่นคง มีอิสรภาพและความร่มเย็นเป็นปรกติสุข สืบมาช้านาน เพราะเรามีความยึดมั่นในชาติ และต่างร่วมแรงร่วมใจกันบำเพ็ญกรณียกิจ ต่าง ๆ ตามหน้าที่ ให้สอดคล้องและเกื้อกูลกันเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชาติ คนไทย ทุกคนจึงควรจะได้ตระหนักในข้อนี้ให้มาก โดยเฉพาะภาวการณ์ในระยะปัจจุบันนี้ อาจกล่าวได้ว่าหากคนไทยเราประพฤติตนปฏิบัติงาน โดยชาติจิตสำนึกในประโยชน์ ร่วมกันของชาติแล้ว ก็จะเป็นอันตรายอย่างยิ่งแก่ความมั่นคงของชาติ”

พระราชดำรัสในการเสด็จออกมหาสมาคม ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๔๘ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๘

“ความเจริญผาสุกและความตั้งมั่นของบ้านเมือง เป็นสิ่งสำคัญสูงสุดที่บุคคลพึงรำลึกและพึงประสงค์ความเจริญมั่นคงนั้นจะเกิดมีขึ้นได้ ก็ด้วยผู้ปฏิบัติบริหารงานของชาติทุกฝ่ายมุ่งที่จะปฏิบัติภาระหน้าที่ของตนให้เต็มกำลัง ด้วยสติความรู้ตัว ด้วยปัญญาความรู้จัก และด้วยความสุจริตจริงใจ โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ยิ่งกว่าส่วนอื่น”

พระราชดำรัส ในการเสด็จออกมหาสมาคมในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช ๒๕๔๑ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๑

“การทำเพื่อประโยชน์ส่วนรมนั้นได้ประโยชน์มากกว่าทำเฉพาะประโยชน์ส่วนตัว และบอกได้ว่าคนไหนทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัวแท้ๆ ล้วนๆ เชื่อว่าประโยชน์นั้นจะไม่ได้ เท่ากับรวบรวมของหนักมาวางบนหัว แบกเอาไว้ตลอดเวลา ซึ่งก็ไม่สบายก็หนักก็เหนื่อย แต่ถ้าผู้ใดทำเพื่อส่วนรวม ยิ่งมาก ยิ่งดี ยิ่งคล่องแคล่ว ว่องไว และยิ่งมีความสุข”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๒๓

“แต่ละคนมีหน้าที่และได้รับคำบอกอยู่เสมอว่า นักเรียนก็มีหน้าที่ที่จะเรียน อันนี้อาจน่ารำคาญบ้าง แต่ว่าเหตุผล คือแต่ละคนมีพลังของตัวเองสร้างขึ้นมา และรวมพลังก็เป็นพลังแรง พลังนี้มีหลายชนิด พลังกายและพลังใจ ทั้งพลังความรู้ ถ้าได้รวบรวมพลังกายได้แล้วก็เป็นสิ่งอย่างหนึ่งที่นำชื่นชม เพื่อให้พลังกายนี้ได้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมได้มากยิ่งขึ้น ต้องพยายามที่จะสร้างพลังวิชาความรู้และพลังใจให้มากขึ้น พลังจิตใจนี้ ถ้าพูดโดยส่วนรวมแล้วเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะรวมทั้งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทราบว่ามีสิ่งใดควรสิ่งใดไม่ควร ทั้งทำให้สามารถที่จะคิดติชอบเพื่อให้ตนได้สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตน เพื่อตนเองและเพื่อส่วนรวมได้ดี”

พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่นักเรียน นักศึกษา ครู และอาจารย์ ในโอกาสเข้าเฝ้าฯ ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๑๖

“หลักการสำคัญ คือ ต้องร่วมกันทำงานเพื่อชาติ นี่เป็นหลักสำคัญสำหรับทุกคนในประเทศไทยที่จะต้องร่วมกันสร้างความมั่นคงของส่วนรวมด้วยความซื่อสัตย์ ด้วยความตั้งใจและด้วยความเสียสละเพื่อส่วนรวม”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่ผู้แทนมูลนิธิทั่วราชอาณาจักร ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๑๒

“พระพุทธเจ้าก็ตรัสไว้ว่า บุคคลใดประกอบความดี คุณความดีนั้นย่อมต้องสนองตอบ ข้าพเจ้าจึงขอชักชวนแต่ละท่านให้พยายามบำเพ็ญความดีด้วยน้ำใจอันบริสุทธิ์ แม้บางโอกาสอาจจะต้องเสียสละบ้างก็จงมานะอย่าท้อถอย จงสมัครสมานสามัคคีร่วมใจกันให้มั่นคงด้วยดี ทั้งนี้เพื่อความสุखสวัสดิ์ของท่าน และเพื่อความวัฒนาถาวรของประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราทั้งหลาย”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๔๗ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๖

ที่มา

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน).(๒๕๖๑).การส่งเสริมคุณธรรม “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา” สร้างคนดีสู่สังคม.พิมพ์ครั้งที่ ๑.กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน).(๒๕๕๙).เทิด ๙ ปกยศ ๗๐ คุณธรรมนำประชา.พิมพ์ครั้งที่ ๓.กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด

กระทรวงวัฒนธรรม.(๒๕๕๙).๙๙ พระบรมราโชวาท น้อมนำราชภัฏรุ่มเย็นเป็นสุขสานต์.กรุงเทพฯ : กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

แบบทดสอบ

แบบทดสอบ

คำถาม

- ข้อ ๑ ข้อใดเป็นการปฏิบัติตนตามบทบาทของพลเมืองดี ซึ่งส่งผลต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม
- ๑) การปฏิบัติตามพิธีกรรมทางศาสนาอย่างเคร่งครัด
 - ๒) การปฏิบัติตามกฎหมาย
 - ๓) การปฏิบัติตามค่านิยม
 - ๔) การเข้าศึกษาชั้นพื้นฐาน
- ข้อ ๒ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติของชุมชน เพื่อทำกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมร่วมกับคนในชุมชน จัดว่าเป็นผู้มีบทบาทอย่างไรต่อชุมชน
- ๑) เป็นผู้มีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชน
 - ๒) เป็นแบบอย่างที่ดี
 - ๓) สนับสนุนนโยบายของรัฐในการพัฒนาชุมชน
 - ๔) รักษากฎระเบียบของชุมชน
- ข้อ ๓ ข้อใดไม่ได้แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ
- ๑) รณรงค์เพื่อลดภาวะโลกร้อน
 - ๒) สละทรัพย์สินเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม
 - ๓) รักษาสิ่งแวดล้อม โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า
 - ๔) ตั้งใจเล่าเรียนและช่วยแบ่งเบาภาระของพ่อแม่
- ข้อ ๔ ข้อใดไม่ได้แสดงถึงค่านิยมอันเหมาะสมของสิทธิมนุษยชน
- ๑) รักษาสิทธิของตนเองเสมอ
 - ๒) มุ่งมั่นในหลักการ “คนมีความคิดความเชื่อต่างกัน แต่ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน”
 - ๓) มีจิตสาธารณะ
 - ๔) ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ข้อ ๕ บทบาททางสังคมมีประโยชน์อย่างไร

- ๑) ผู้ปฏิบัติตามเกิดความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน
- ๒) ผู้ปฏิบัติตามมีบทบาทสำคัญในสังคม
- ๓) เป็นองค์ประกอบของการจัดระเบียบสังคม
- ๔) ทำให้ประเทศชาติพัฒนาไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว

คำตอบ

- ข้อ ๑ ๒) การปฏิบัติตามกฎหมาย
- ข้อ ๒ ๑) เป็นผู้มีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชน
- ข้อ ๓ ๔) ตั้งใจเล่าเรียนและช่วยแบ่งเบาภาระของพ่อแม่
- ข้อ ๔ ๑) รักษาสิทธิของตนเองเสมอ
- ข้อ ๕ ๓) เป็นองค์ประกอบของการจัดระเบียบสังคม

ข้อคำถาม จากการศึกษา พลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม ท่านคิดว่า “จิตอาสา” ช่วยสร้างคนดี สังคมดีได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำอธิบาย

ข้อคำถาม จากการศึกษา พลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม ท่านคิดว่า “จิตอาสา” ช่วยสร้างคนดี สังคมดี ได้หรือไม่ อย่างไร

จิตอาสา เป็นคุณธรรมสากลที่ช่วยให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ซึ่งจิตอาสา จะเชื่อมโยงกับคุณธรรมอื่นๆ เป็นคุณธรรมพื้นฐานของผู้ที่มีจิตอาสา คือ เป็นผู้ที่มีความรัก ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตากรุณา อยากช่วยให้คนอื่นพ้นทุกข์หรือมีความสุข การเป็นผู้มีจิตอาสาย่อมมีใจที่เป็นผู้ให้หรือทาน ซึ่งการให้นั้นมิได้หมายเพียง การให้เงินทองหรือสิ่งของเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการให้ความคิด ให้คำปรึกษา และใช้เวลาด้วยอิกระดับหนึ่งของจิตอาสา คือ จิตสาธารณะ หมายถึง มีความใส่ใจ ต่อสังคม ซึ่งก็คือมีความรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาสังคม ให้ดีขึ้น แม้ไม่ใช่งานในหน้าที่ เมื่อคนในสังคมมีจิตอาสา จิตสาธารณะกันมากขึ้น ก็จะเกิดการทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดความสามัคคีปรองดอง ช่วยลดความเหลื่อมล้ำ และนำไปสู่สันติสุขได้

(ทิมา ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). (๒๕๖๑). การส่งเสริมคุณธรรม “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา” สร้างคนดีสู่สังคม.พิมพ์ครั้งที่ ๑.กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด)